

Univerzita Pardubice
Dopravní fakulta Jana Pernera

Zahraniční mobilita studentů Dopravní fakulty Jana Pernera v rámci programu
Erasmus+

Bakalářská práce
2020

Univerzita Pardubice
Dopravní fakulta Jana Pernera
Akademický rok: 2019/2020

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE (projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Monika Snítílová**
Osobní číslo: **D17133**
Studijní program: **B3709 Dopravní technologie a spoje**
Studijní obor: **Dopravní management, marketing a logistika**
Téma práce: **Zahraniční mobilita studentů Dopravní fakulty Jana Pernera
v rámci programu Erasmus+**
Zadávatel katedra: **Katedra dopravního managementu, marketingu a logistiky**

Zásady pro vypracování

Úvod

1. Teoretické vymezení problematiky zahraniční mobility
2. Analýza současného stavu zahraničních mobilit studentů DFJP v rámci programu Erasmus+
3. Návrh opatření k eliminaci faktorů majících negativní vliv při rozhodování studentů DFJP k účasti na zahraniční mobilitě

Závěr

Rozsah pracovní zprávy: **40-50 stran**
Rozsah grafických prací: **dle doporučení vedoucí/ho**
Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

dle pokynů vedoucí/ho práce

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Dalibor Gottwald, Ph.D.**
Katedra dopravního managementu, marketingu
a logistiky

Datum zadání bakalářské práce: **31. října 2019**
Termín odevzdání bakalářské práce: **29. května 2020**

L.S.

---

doc. Ing. Libor Švadlenka, Ph.D.
děkan

---

doc. Ing. Jaroslava Hyršlová, Ph.D.
vedoucí katedry

V Pardubicích dne 15. května 2020

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Beru na vědomí, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, a směrnicí Univerzity Pardubice č. 7/2019 Pravidla pro odevzdávání, zveřejňování a formální úpravu závěrečných prací, ve znění pozdějších dodatků, bude práce zveřejněna prostřednictvím Digitální knihovny Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne 25. 5. 2020

Monika Snítílá

Ráda bych poděkovala vedoucímu práce Ing. Daliboru Gottwaldovi, Ph.D. za vstřícný přístup a cenné rady při zpracovávání bakalářské práce a také Ing. Jiřímu Paškovi za poskytnutá data a konzultace.

ANOTACE

Bakalářská práce se zabývá zahraniční mobilitou studentů Dopravní fakulty Jana Pernera v rámci programu Erasmus+. V rámci teoretické (první) části je na základě dostupných zdrojů řešena problematika zahraničních mobilit a jejich významu na zvyšování odborných kompetencí u studentů vysokých škol a univerzit. V analytické (druhé) části je pojednáno o současném stavu zahraničních mobilit studentů DFJP v rámci programu Erasmus+, a to konkrétně se zaměřením na faktory, které mají vliv na rozhodování studentů k účasti na zahraniční mobilitě. Obsahem třetí části je na základě výstupů analytické části navrhnout opatření, jež povedou k eliminaci faktorů majících negativní vliv při rozhodování studentů DFJP k účasti na zahraniční mobilitě.

KLÍČOVÁ SLOVA

Erasmus+, Dopravní fakulta Jana Pernera, zahraniční mobilita, internacionalizace, překážky k výjezdu na zahraniční mobilitu

TITLE

Students' international mobility at the Faculty of Transport Engineering within the Erasmus+ programme

ANNOTATION

This bachelor thesis deals with the international mobility of students at the Faculty of Transport Engineering within the Erasmus+ programme. The theoretical part is based on literature preview, and addresses issues of international mobility and its importance for increasing students' professional competencies. The analytical part deals with the current situation relating to the students' international mobility at the Faculty of Transport Engineering within the Erasmus+ programme and is focused on the barriers to international student mobility within the Erasmus+ programme. In the third part specific improvement measures are suggested. They are aimed to eliminate the factors having a negative influence on students' decision making, whether or not they take part in mobility within the Erasmus+ programme.

KEYWORDS

Erasmus+, Faculty of Transport Engineering, mobility, abroad mobility, internationalization, barriers to student mobility

OBSAH

ÚVOD	9
1 TEORETICKÉ VYMEZENÍ PROBLEMATIKY ZAHRANIČNÍ MOBILITY	11
1.1 Internacionalizace	11
1.1.1 Strategické dokumenty internacionalizace ve vzdělávání	14
1.1.2 Evropský prostor vysokoškolského vzdělávání	16
1.1.3 Erasmus+	17
1.2 Přínosy studia a praktické stáže v zahraničí pro studenta	19
1.2.1 Interkulturní kompetence	19
1.2.2 Jazykové kompetence	22
1.2.3 Konkurenceschopnost účastníků zahraničních mobilit	22
1.3 Teoretická východiska problematiky zahraniční mobility	23
1.3.1 Překážky k výjezdu na Erasmus+	23
1.3.2 Problematika cizích jazyků	25
2 ANALÝZA SOUČASNÉHO STAVU ZAHRANIČNÍCH MOBILIT STUDENTŮ DFJP V RÁMCI PROGRAMU ERASMUS+	29
2.1 Internacionalizace na DFJP	29
2.1.1 Strategické dokumenty internacionalizace na DFJP	29
2.1.2 Analýza současného stavu zahraničních mobilit na DFJP	30
2.2 Realizace vlastního průzkumu mezi studenty DFJP	33
2.2.1 Koncepce a struktura dotazníku	33
2.2.2 Vyhodnocení dotazníku	35
2.3 Shrnutí poznatků získaných realizací vlastního průzkumu	41
3 NÁVRH OPATŘENÍ K ELIMINACI FAKTORŮ MAJÍCÍCH NEGATIVNÍ VLIV PŘI ROZHODOVÁNÍ STUDENTŮ DFJP K ÚČASTI NA ZAHRANIČNÍ MOBILITĚ	43
3.1 Strach z neuznání předmětů a prodloužení studia	45
3.2 Nedostatečná znalost cizího jazyka	45
3.3 Odloučení od rodiny, přátel nebo partnera	46
3.4 Pochyby o kvalitě studia v zahraničí	46
3.5 Obavy spojené s procesem vyřizování a administrací	47
3.6 Nevyhovující nabídka destinací a univerzit	47
3.7 Nedostatek informací o programu Erasmus+	48
ZÁVĚR	49

POUŽITÁ LITERATURA.....	51
SEZNAM TABULEK.....	56
SEZNAM OBRÁZKŮ.....	57
SEZNAM ZKRATEK.....	58
SEZNAM PŘÍLOH.....	59

ÚVOD

Tato bakalářská práce se zabývá problematikou zahraniční mobility vysokoškolských studentů. Téma je zvoleno kvůli jeho aktuálnosti, neboť globalizace společnosti a ekonomiky vyvíjí tlak na vysoké školy a univerzity, aby produkovaly pracovní kapitál disponující odbornými kompetencemi a zkušenostmi ze zahraničí. Ty mohou studenti získat právě v průběhu svých studií při výjezdu na zahraniční studijní pobyt nebo stáž.

Internacionalizace je reakcí na globalizovaný trh. Univerzity a vysoké školy se adaptují na nové požadavky na jejich absolventy od potencionálních zaměstnavatelů. V zájmu univerzit a vysokých škol tedy je, aby studenti po ukončení studia obstáli v globalizovaném světě. Možnost účastnit se zahraniční mobility například v rámci programu Erasmus+ přináší studentům více výhod, než si uvědomují. Absolventi se zkušeností se studiem nebo stáží v zahraničí jsou schopní prezentovat firmu v zahraničí, spolupracovat na mezinárodních projektech nebo i jen vytvořit příjemné pracovní klima pro spolupracovníky z cizích zemí. Ostatně důležitosti internacionalizace ve vzdělávání přidává i fakt, že primárním cílem společenství Evropského prostoru vysokoškolského vzdělávání je, aby minimálně 20 % absolventů univerzit a vysokých škol mělo do roku 2020 osobní zkušenost se studiem nebo stáží v zahraničí. Momentálně v České republice, která je členem společenství od roku 1999, má osobní zkušenost se zahraniční mobilitou pouze 8 % studentů. Tento ambiciózní cíl tedy nemá šanci být splněn.

Bakalářská práce je členěna do tří kapitol. V první kapitole je teoreticky vymezena problematika zahraniční mobility. V jejím úvodu je na základě literární rešerše popsána internacionalizace terciárního vzdělávání jako společenská a politická priorita. Je také pojednáno o strategických dokumentech internacionalizace ve vzdělávání, kde jsou stanoveny její mise a cíle. Následně jsou vysvětleny okolnosti vzniku a rozvoje Evropského prostoru vysokoškolského vzdělávání stejně tak jako jeho podstata, vize a cíle do příštích let. Obsahem této kapitoly je rovněž popis evropského programu v oblasti vzdělávání Erasmus+, hodnocení jeho úspěchů a je zmíněn i pozitivní výhled do budoucna. Dále je věnována pozornost přínosům zahraničních mobilit, jimiž může být například získání odborných kompetencí u studentů vysokých škol a univerzit. Závěrečná část úvodní kapitoly se zabývá problematikou překážek k výjezdu na Erasmus+, což slouží jako teoretické východisko pro vlastní průzkum.

Ve druhé kapitole je analyzován současný stav zahraničních mobilit na Dopravní fakultě Jana Pernera Univerzity Pardubice. Jedná se o zmapování reálné situace týkající se internacionalizace ve vzdělávací instituci. Její velkou součástí jsou zahraniční studijní pobyty

a praktické stáže studentů Dopravní fakulty Jana Pernera Univerzity Pardubice v rámci programu Erasmus+. Jsou prezentovány výsledky analýzy, z nichž je zřejmé, že poptávka po zahraničních studijních pobytech zdaleka nenaplnuje možnou kapacitu. Následně je provedeno vyhodnocení vlastního průzkumu mezi studenty Dopravní fakulty Jana Pernera zaměřující se na jejich názory ohledně možných překážek k výjezdu na Erasmus+. Na závěr jsou výstupy z druhé kapitoly shrnuty.

Třetí kapitola obsahuje návrhy opatření, jejichž aplikací by mělo dojít k eliminaci faktorů, které negativně ovlivňují studenty Dopravní fakulty Jana Pernera při rozhodování o účasti na zahraniční mobilitě.

Cílem bakalářské práce je teoreticky vymezit problematiku zahraničních mobilit a následně analyzovat současný stav zahraničních mobilit studentů Dopravní fakulty Jana Pernera v rámci programu Erasmus+. Na základě výsledků provedené analýzy budou navržena opatření, která reagují na nedostatky zjištěné ve vlastním průzkumu.

1 TEORETICKÉ VYMEZENÍ PROBLEMATIKY ZAHRANIČNÍ MOBILITY

Nároky na studenty a absolventy, ať už akademické nebo profesní, se s dobou rychle mění. Globalizace jak společnosti, tak ekonomiky vyvíjí jakýsi tlak na instituce terciárního vzdělávání. Univerzity a vysoké školy se musí adaptovat na nové požadavky potencionálních zaměstnavatelů na jejich absolventy (Varghese, 2008). Internacionalizace vzdělávacích zařízení je trendem 21. století a zároveň i veřejně-politickým cílem.

Zahraniční mobilitu je možné realizovat mj. díky programu Erasmus+. Garantem tohoto programu je Evropské Komise a jeho záměrem je dosažení cílů v oblasti vzdělávání, vytyčených v dokumentech „Strategie Evropa 2020“ a „Strategický rámec EU pro vzdělávání a odbornou přípravu ET2020“.

Pro mladé lidi s čerstvým vysokoškolským titulem, kteří disponují odbornými kompetencemi a znalostí teorie studovaného oboru, mohou být velkým plusem interkulturní dovednosti, jež mohou během svých studií získat při pobytu na jimi vybrané zahraniční univerzitě nebo vysoké škole (Brooks et al., 2012).

1.1 Internacionalizace

Internationalizace neboli česky „zmezinárodnování“ patří v dnešní době mezi společenské i politické priority. Může se jednat o internacionalizaci vzdělávání, kultury nebo obchodu. Tato práce se zaměřuje na první z nich.

Od 90. let 20. století je vidět snaha o větší důraz internacionalizace ve vzdělávání (Knight, 1997, 2004; Blumenthal et al, 1996). Mírně kriticky se k věci stavěl Schoorman (2000, s. 5), který tvrdil, že *„potřeba internacionalizace se sice objevuje stále častěji ve strategických cílech institucí, není ale evidentní jasná konceptualizace, tedy definice taktik a scénářů, jak přesně jí dosáhnout“*. Knight (2004) potom daný pojem definuje jako proces začleňování mezinárodních, interkulturních nebo celosvětových dimenzí do kurikul a vzdělávacích procesů institucí vyššího vzdělávání. Podle Altbacha (2004) není v této problematice možné zvolit jednu správnou definici, nýbrž pouze vybrat tu nejtrefnější pro konkrétní účely. Pro ty, kdo se tématem zabývají, má totiž pojem rozdílný význam a názory na dané téma se mírně liší. Dále Altbach (2004) upozorňuje na to, že s internacionalizací se instituce vyššího vzdělávání potýkali již od pradávna. Burke (2000) objasňuje fakt, že univerzity byly vždy místem, kde se setkávaly a spolupracovaly osobnosti z různých zemí a kultur. Altbach (2004) zmiňuje, že v průběhu času se mění pouze jazyk výzkumu – dříve dominovala latina, později němčina

a v dnešní době je výzkumným jazykem angličtina. Angličtina je dnes jednou z nejpoužívanějších cizích řečí, ale má to i svá úskalí. De Wit (2011) upozorňuje, že úroveň anglického jazyka není věnovaná dostatečná pozornost a tím může docházet i ke snížení kvality vzdělávání. De Wit (2011) také uvádí, že se často výuka v anglickém jazyce zaměřuje se samotnou internacionalizací. Výuka v jiném, než národním jazyce je přitom pouze fragmentem internacionalizace.

Podle Deardorff (2004) je možné sestavit obecný logický model (Obrázek 1), který umožňuje sledovat vztah mezi jednotlivými složkami internacionalizace tak, aby se dostavily zamýšlené důsledky, tj. nabytí interkulturních kompetencí:

Obrázek 1 Obecný logický model aplikovaný na internacionalizaci ve vzdělávání (Deardorff, 2004)

Podle Knight (2004) lze internacionalizaci vnímat na dvou úrovních – institucionální a národní/sektorové. Tyto dvě úrovně se navzájem nevyklučují, ale naopak se zákonitě doplňují. Institucionální úroveň představuje jednotlivé procesy internacionalizace a konkrétní programy a aktivity, které vzdělávací instituce zahrnují do plánů svých činností. Na úrovni státní/sektorové se jedná o všeobecné strategie a cíle organizací (státních i nestátních), jejichž středem zájmu je právě internacionalizace terciárního vzdělávání. např. ministerstvo školství, ministerstvo zahraničních věcí, ministerstvo kultury a další, z nestátních pak např. kulturní nebo jazyková centra.

Další členění nabízí De Wit (2010), který internacionalizaci dělí na domácí, která prostřednictvím obsahu studia připravuje studenta na život v globalizovaném multikulturním světě, a zahraniční, pod kterou je zahrnuta samotná mobilita studentů, učitelů a vědců, ale také různé studijní programy a projekty.

Konkrétněji v českém prostředí popisuje Švejda et al. (2010) internacionalizaci na Vysoké škole evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích, kde došlo např. k rozvoji pravidelné intenzivní spolupráce s některými zahraničními partnerskými institucemi v regionu střední a východní Evropy, v podobě stále častějších oboustranných výměn studentů, akademických i administrativních pracovníků především v rámci programu Erasmus.

Internacionalizace vs. globalizace

Globalizace je podle Daly (1999) nevyhnutelnou součástí budoucnosti naší společnosti a Scott (2000) ji považuje za jednu z hlavních výzev 21. století. Qiang (2003) popisuje proces internacionalizace vzdělávání jako reakci na globalizovaný trh. Pokud se jedná o globalizaci, jsou popisovány měnící se ekonomické a technologické jevy. Firmy ovlivněné globalizací pak očekávají, že na trhu práce naleznou odborný pracovní kapitál, který bude splňovat jejich požadavky. Od absolventů vysokých škol a univerzit je vyžadována jazyková vybavenost, znalost cizích zemí a jejich kultury nebo např. schopnost prezentovat firmu v zahraničí. Instituce terciárního vzdělávání jsou pak v postavení zprostředkovatele vzdělané a kvalitní pracovní síly. V tom momentu nastává internacionalizace univerzit a vysokých škol – zajištění partnerských univerzit, vysílání jak studentů, tak pedagogů do zahraničí a otevření dveří zahraničním studentům.

Oba pojmy pak dává do spojitosti Knight (2004), když tvrdí, že internacionalizace mění svět terciárního vzdělávání a globalizace mění svět internacionalizace. Qiang (2003) zmiňuje důležitost nových informačních a komunikačních technologií a zdůrazňuje propojenost světa,

kteřá vlastně vysokým školám a univerzitám přímo udává, aby se do procesů internacionalizace zapojovaly. Na terciární vzdělávání se ve 21. století musí nahlížet z mezinárodního pohledu.

Internationalizace je v současnosti jedním z kritérií úspěšnosti v nejrůznějších žebříčcích a hodnoceních vysokých škol (např. Knight, 2011, nebo Shin et al, 2011), což zvyšuje motivaci škol ji podporovat.

1.1.1 Strategické dokumenty internacionalizace ve vzdělávání

Strategie Evropa 2020

Dokument Evropské komise (2010) nazvaný Strategie Evropa 2020: Strategie pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění, reagoval na hospodářskou krizi roku 2008 a 2009. Kromě zhodnocení minulých let definoval dílčí vize a navrhol cíle na následující desetiletí. V dokumentu jsou detailně charakterizovány jednotlivé priority EU a popsány kroky, které by měly sloužit ke splnění vytyčených měřitelných cílů v 5 definovaných oblastech (zaměstnanost, vzdělávání, výzkum a inovace, změna klimatu a energie a boj proti chudobě). Evropská komise tak udávala jakýsi závazný návod pro členské země EU, jejichž činností bylo jednotlivé procesy v daných oblastech zařadit do vnitrostátních politik.

Vláda České republiky schválila v průběhu roku 2010 některé kvantifikované národní hlavní cíle a podcíle strategie Evropa 2020.

Hlavní tři priority stojí již v názvu samotné strategie, jejichž jádrem by měl být (Evropská komise, 2010):

Inteligentní růst – vyvíjet ekonomiku založenou na znalostech a inovacích.

Udržitelný růst – podporovat konkurenceschopnější a ekologičtější ekonomiku méně náročnou na zdroje.

Růst podporující začlenění – podporovat ekonomiku s vysokou zaměstnaností, jež se bude vyznačovat hospodářskou, sociální a územní soudržností.

„Mládež v pohybu – Youth on the move“ je jednou ze stěžejních iniciativ **Inteligentního růstu** ve Strategii Evropa 2020. Zde hraje hlavní roli vzdělání a tato iniciativa si klade za cíl zlepšení kvality vzdělávacího systému (Evropská komise, 2010).

Pro tuto práci je nejzajímavějším bodem zvýšení internacionalizace a mezinárodní atraktivity evropských vysokoškolských institucí. Dalším cílem je podpora mobility studentů a stážistů a spravedlivý přístup. Záměrem Evropské Komise je integrace a zdokonalení

programů mezinárodních mobilit od Evropské Unie a jejich propojení s vnitrostátními programy a zdroji.

Na dokument Strategie 2020 bude kontinuálně navazovat připravovaný Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2030+.

ET2020

Strategický rámec evropské spolupráce ve vzdělávání a odborné přípravě („Education and training 2020“) je dokument Rady Evropské Unie vydaný v roce 2009. Obsahuje cíle, kterých se má dosáhnout do roku 2020. Popisuje, jakým směrem se bude udávat Evropa v následujících letech v oblasti vzdělávání. V České republice se dokumentem zabývá Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (2010) a zaměřuje se konkrétně na tyto čtyři strategické cíle:

- Realizovat celoživotní učení a mobilitu.
- Zlepšit kvalitu a efektivitu vzdělávání a odborné přípravy.
- Prosazovat spravedlivost, sociální soudržnost a aktivní občanství.
- Zlepšit kreativitu a inovace, včetně podnikatelských schopností, na všech úrovních vzdělávání a odborné přípravy.

Hned první strategický cíl reaguje na dění ve společnosti a v ekonomice. Rada Evropské unie vidí potřebu pracovat s dovednostmi mladých lidí, volá po změně přístupu k systému vzdělávání a žádá si jeho větší flexibilitu a otevřenost vůči okolnímu světu. Vzdělání by mělo být více integrováno s evropským vzdělávacím systémem a měly by být zavedeny pružnější přístupy k výuce. Je zmíněna spolupráce na postupném odstraňování bariér k účasti na zahraniční mobilitě a také její vyšší finanční podpora. Je evidentní také zájem o to, aby zahraniční mobilita v evropských i jiných zemích byla regulérní součástí studia, a ne pouze možností. Studium v zahraničí má také za cíl zvýšení zaměstnatelnosti a přizpůsobivosti osob (MŠMT, 2010). Další ambiciózní cíl ET 2020 se týká jazykové kompetence. Občané by měli umět komunikovat kromě své mateřštiny v dalších dvou jazycích a výuce cizích jazyků v odborném vzdělávání se dostane větší podpory.

1.1.2 Evropský prostor vysokoškolského vzdělávání

Na stoupající počty zahraničních mobilit studentů reagovala Rada Evropské Unie (1987) založením programu ERASMUS, jehož úkolem bylo podporovat výjezdy studentů do zahraničí. Boloňský proces cílil na vytvoření a rozvoj Evropského prostoru vysokoškolského vzdělávání (EHEA – European Higher Education Area) a byl zahájen nejprve pomocí Sorbonnské a poté Boloňské deklarace.

Členské země EHEA, jejichž počet se od roku 1998 do dnes vyšplhal na 48¹, se podpisem deklarace zavázali k:

- podpoře mobilit odstraněním překážek bránících efektivnímu využívání svobodného pohybu studentů a akademických pracovníků,
- přijetí systému, který terciální vzdělávání dělí na bakalářské, magisterské a doktorské a zavazuje se k uznávání získaných diplomů na evropském trhu práce,
- udržování kvality vzdělání a nastavení srovnatelných požadavků ke studiu,
- zavedení a sjednocení systému kreditů.

(MŠMT, 1999).

Sdružení EHEA upozorňuje, že nejde o unifikaci institucí vysokoškolského vzdělávání, nýbrž o jejich vzájemné bezproblémové propojení a zachování cenných rozdílností.

Zpětnou vazbu k Boloňskému procesu poskytují implementační zprávy, které vyhodnocují dosavadní plnění závazků členských zemí EHEA.

První etapa implementace, tj. od roku 1999 do roku 2010 je Evropským Parlamentem (2011) zhodnocena kladně, i když v různých oblastech bylo plnění procesu nedostatečné a vyžadovalo se dalšího úsilí. Účast na zahraničních mobilitách se za 10 let téměř zdvojnásobila (i když v některých zemích nerovnoměrně). Narostl počet studentů, kteří pochází ze zemí mimo EHEA a chtějí v Evropě ukončit vzdělávání². Nadále ale překážky k účasti na mobilitě přetrvávají – jedná se např. o získání víz nebo pracovního povolení. Dále byl sice zaveden systém kreditového ohodnocení, ale stále byly pozorovány odlišnosti v přístupech jednotlivých vysokoškolských institucí a přetrvávaly problémy např. s uznáváním předmětů.

V průběhu trvání Boloňského procesu se cíle, jež jsou již splněné, hodnotí a dále se přidávají strategie nové, které jsou pro členské země EHEA závazné.

---

¹ Kromě členských států EU například i Ukrajina, Rusko, Norsko, Moldávie nebo Velká Británie.

² Vedlejším cílem Boloňské deklarace bylo také zvýšení prestiže Evropského vzdělávání v celosvětovém měřítku.

Na komuniké v Louvain v roce 2009 se ministři školství shodli na nejdůležitějším cíli v oblasti mobility: minimálně 20 % absolventů vysokých škol bude mít do roku 2020 osobní zkušenost se studiem nebo praxí v zahraničí (EHEA, 2009).

Momentálně Česká republika splňuje tuto výzvu pouze osmi procenty. Průměrná hodnota v zemích EHEA je sedm procent, nejlepší hodnoty vychází ve skandinávských zemích, kde v zahraničí studovalo 13 % studentů. (EUROSTUDENT VI, 2018).

1.1.3 Erasmus+

Program Erasmus+ navazuje na úspěchy předchozích evropských programů, kterých se dosáhlo v oblasti vzdělávání, odborné přípravy a mládeže za více než 25 let jejich existence. Vzniku Erasmu+ bylo dosaženo díky integraci tehdejších evropských programů probíhajících v období 2007-2013. Mezi ně patřil mj. Program celoživotního učení, Mládež v akci, Erasmus Mundus, Tempus, Alfa, Edulink (Evropská Komise, 2019a). Ve zmíněných programech byly podporovány mezinárodní akce v oblasti školního a vysokoškolského vzdělávání, odborného vzdělávání a přípravy a také vzdělávání dospělých a mládeže.

Erasmus+ je vzdělávací program Evropské unie na aktuální období 2014–2020, který podporuje spolupráci a mobilitu ve všech sférách vzdělávání, v odborné přípravě a v oblasti sportu a mládeže (Evropský parlament a Rada EU, 2013). Tento program je realizován za účelem dosažení cílů již zmíněných dokumentů Strategie Evropa 2020 a ET 2020, které reagují na socioekonomické změny, kterým nejen Evropa čelí.

Rozpočet programu je stanoven na sedmileté období (2014-2020), spravuje ho Evropská Komise a celkové orientační krytí dosahuje částek okolo 15 miliard EUR.

Program Erasmus+ je otevřen všem členským státům EU bez výjimky, zemím programovým mimo EU (např. Island, Norsko, Turecko) a po splnění zvláštních kritérií i zemím partnerským sousedící i nesousedící s EU. Účastníci programu s vízovou povinností musí případně předem získat vízum pro zahraniční pobyt v zemi, kam chtějí vyjet.

Hlavními aktéry programu jsou organizace působící v oblasti vzdělávání, odborné přípravy, mládeže nebo sportu. Ty zprostředkovávají mobility pro své studenty, zaměstnance, učně, dobrovolníky, pedagogické pracovníky a mladé lidi.

Erasmus+ je rozdělen na tři klíčové akce (KA):

- **Vzdělávací mobilita jednotlivců – KA 1**, kde se jedná o podporu mobility studentů, stážistů, dobrovolníků a pracovníků. Vysoké školy a jiné instituce zajišťují vyslání účastníků do zahraničí či přijetí účastníků do domovské země.

- **Inovace a osvědčené postupy – KA 2**, která přispívá k navázání strategických partnerství jednak mezi institucemi terciárního vzdělávání navzájem, nebo se zainteresovanými organizacemi v daném odvětví. To vede např. ke sladění kurikula a přípravy s potřebami trhu práce nebo k odstranění nesouladu mezi nabízenými a požadovanými dovednostmi.
- **Podpora reforem politiky – KA 3**, která si klade za cíl jak zvýšení kvality vzdělávání, tak hlubší angažovanost a participaci mladých lidí v demokratické společnosti (Evropská Komise, 2019a).

Výsledkem finanční, informační a organizační podpory jsou inovace ve všech sférách vysokoškolského vzdělávání a vzdělávání mládeže a také dokonalejší fungování společného prostoru. Jedná se např. o zvyšování odborných kompetencí zaměstnanců ve školství, rozvojové aktivity, zdokonalování organizačních metod a procesů. To vše za účelem schopnosti působit v mezinárodním prostředí a zvyšovat kvalitu vysokoškolských institucí a jejich služeb nabízených společnosti, studentům i zaměstnancům. Program Erasmus+ slouží k efektivnímu využití potenciálu talentovaných Evropanů a pomáhá rozšiřovat možnosti spolupráce (MŠMT, 2010; Evropská Komise, 2019a).

Erasmus+ na období 2021-2027

Evropský parlament (2019) potvrdil zdvojnásobit rozpočet programu Erasmus+ na další sedmileté programové období. EP zdůrazňuje, že program je v povědomí nejen občanů Evropské Unie, ale i lidí z celého světa. Erasmus+ aktivně vytváří evropskou přidanou hodnotu a společnou identitu³. Poptávka po programu Erasmus roste a přesahuje dostupné finance. Reakcí na to je právě plánované zvýšení finančních prostředků z 14,7 na 30 miliard EUR, které budou použity na program Erasmus+ v programovém období 2021-2027 (Evropská Komise, 2018). Nový program Erasmus+ cílí také na zjednodušení pro koncové uživatele a klade důraz na digitalizaci. Ke klasickým cílům jako je rozvoj jazykových kompetencí a odborných schopností podporujících konkurenceschopnost na trhu práce patří i zájem na řešení situace s nově příchozími migranty. I nadále, a ještě intenzivněji než doposud, budou finanční prostředky využity na dosažení cílů v oblasti inkluzivního vzdělávání nebo k zajištění rovných podmínek pro znevýhodněné mladé lidi ke studiu nebo na trhu práce.

---

³ To potvrzuje i výzkum „Postoje veřejnosti ke studijním a praktickým stážím v zahraničí“ (Median, s.r.o. pro DZS, 2018)

1.2 Přínosy studia a praktické stáže v zahraničí pro studenta

Pobyt v zahraničí rozšiřuje obzory. Je podnětem k motivaci těch studentů, kteří zabředli v denní rutině ve svém městě, na své alma mater. Zahraniční mobility ukazují svým účastníkům, že za hranicemi domoviny svět nekončí a že i tam lze nalézt jednak inspiraci, jednak konkurenci.

Přínosy a dopady programu Erasmus+ na studenty zkoumala Evropská Komise (2019b) a ve zprávě z výzkumu informuje mj. o tom, že všichni respondenti, kteří v rámci programu Erasmus+ vycestovali, hodnotí tuto zkušenost velice pozitivně – jak z pohledu osobního, studijního, tak i profesního života. Studium nebo praktická stáž v zahraničí jim pomohla v získání životního nadhledu, zvýšila jim sebedůvěru, přinesla nové kontakty. Zásadním přínosem pak bylo poznání nových kultur, přístupů, metod a procesů. Výzkum zdůrazňuje hlavně zlepšení jazykových a komunikačních dovedností, otevřenost, flexibilitu a odborný růst.

Tyto zkušenosti a schopnosti vytváří v jedincovi soubor tzv. interkulturních kompetencí (Deardorff, 2016).

1.2.1 Interkulturní kompetence

Kompetence v psychologickém a pedagogickém smyslu znamená způsobilost jedince vykonávat s využitím osvojených znalostí, dovedností a zkušeností v požadované kvalitě nějakou činnost, zpravidla profesní (Veteška a Teureckiová, 2008).

Interkulturně kompetentní osobu popisuje Bolten (2007) jako osobu, která dokáže vnímat specifika jiné kultury, chápat je a adekvátně se podle nich chovat, a přitom si při pobytu v zahraničí ponechá vlastní kulturní identitu.

Získání a rozvoj interkulturní kompetence

Interkulturní kompetence se získává nejprve prostřednictvím školního vzdělávání, např. v rámci výuky cizích jazyků (Volkman, Stierstofer a Gehring, 2002) a multikulturní výchovy (Průcha, 2006). Lustig (2005) uvádí, že u studentů, kteří v rámci svého studia absolvují zahraniční mobilitu, rozvíjí kontakt s lidmi z cizích zemí a kultur stále více žádané interkulturní kompetence⁴.

---

⁴ Pojem interkulturní kompetence je veden i v evropském on-line Slovníku dovedností a kompetencí www.disco-tools.eu, který nabízí ekvivalenty termínů a frází popisující dovednosti a kompetence pro pracovní trh v 11 evropských jazycích.

Interkulturní učení však může vycházet i z vlastní iniciativy jedince, který disponuje dobrou orientací v jakékoli sociální situaci, schopností generalizovat konkrétní kulturní specifika, nebo dokáže uplatnit v praxi zkušenosti získané ze setkání s cizinci (Nový a Schroll-Machl, 2007).

Firmy a organizace, které interkulturní kompetence po svých pracovnících vyžadují, často organizují **interkulturní trénink** (Štrach, 2009). Podle Nového a Schroll-Machl (2007, s.34) se jedná o „*hlubší a systematictější poznání a pochopení kulturních standardů jednotlivých kultur*“. Tak se děje například před vycestováním pracovníka do zahraničí. Interkulturní trénink může probíhat i preventivně, a to pokud je to v zájmech firmy. Cílem vzdělávacích a rozvojových programů je vytvoření koncepce postojů a chování, jež bude korespondovat s chováním v hostitelské kultuře. Záměrem je samozřejmě usnadnění plnění úkolů v hostitelské zemi (Zadražilová, 2007). Mezi v praxi využívané techniky zmiňované Novým a Schroll-Machl (2005) patří jazykové kurzy se zaměřením jak na samotný jazyk, tak realie druhé země, trénink komunikačních a sociálních dovedností, přípravy na kulturní šok atd.

Hodnocení interkulturních kompetencí

Jak zjišťovat a posuzovat, v jaké míře byly poznatky z interkulturního učení osvojeny? Průcha (2010, s.47) tvrdí, že „*stupeň a kvalita osvojení interkulturní kompetence se projeví až v praxi, v konkrétním interkulturním styku, což je ovšem obtížně měřitelné.*“ I to je hlavním důvodem, proč se získání interkulturních kompetencí objevuje ve formě žádoucích cílů, ale pouze ojediněle lze nalézt konkrétní fakta a data dokazující jejich reálné osvojení.

Mezi 20 nejvíce citovanými vědci z oboru interkulturních věd byl proveden výzkum (Deardorff, 2016) týkající se problematiky hodnocení interkulturních kompetencí. Uvádí metody, jak zjišťovat a hodnotit míru dosažených dovedností. Je doporučena kombinace kvalitativních a kvantitativních metod, ze kterých plyne skutečnost, že jim zahraniční mobilita nebo interkulturní učení přineslo žádaného výsledku. Jedná se např. o rozhovory se studenty, studentské práce nebo prezentace hodnotící danou skutečnost, zúčastněné pozorování, reflexe nebo pre-/post testy.

Interkulturní komunikace

Někteří autoři (Deardorff, 2004; Nový a Schroll-Machl, 2007) pracují s pojmem interkulturní komunikace. Dle literatury je toto označení pro komunikační procesy mezi jednotlivci odlišných kultur v souladu s pojmem interkulturní kompetence (Průcha, 2010). Vzdávající globalizační tendence v mnoha oblastech společnosti vedou k tomu, že interkulturní komunikace je pro mnoho lidí, často nevědomky, již elementem každodenního života.

Významnost interkulturní komunikace dokazuje Centrální databáze kompetencí (Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2017), jež ji řadí ve svém katalogu mezi odborné znalosti a dovednosti. Centrální databáze kompetencí nabízí krátké definice kompetencí, které slouží Národní soustavě povolání jako jazyk, jímž jsou následně popisovány nároky na pracovníka. Definují dispozice k výkonu určité činnosti a vykreslují tak profil zaměstnance.

Interkulturní kompetence jako kritérium výběru pracovníka

Nový a Schroll-Machl (2005) uvádějí, že interkulturní kompetence je vyžadována při výběru vhodných kandidátů na pozice, při jejichž výkonu dochází ke styku s lidmi z jiných zemí a kultur. Děje se tak intenzivně nejen v oblasti mezinárodního obchodu a podnikání ale i na poli mezinárodní politiky, školství a mimo jiné i ve zdravotnictví (Průcha, 2010). Mimořádného významu nabývá na současném globalizovaném trhu aktivní znalost cizího jazyka, talent na vytváření a udržování mezinárodních kontaktů, schopnost myslet v globálním kontextu nebo přizpůsobivost místní kultuře (Volkman, Stierstofer a Gehring, 2002). Na základě toho byly postupem času vytvořeny teorie a vznikly nové obory, nazývané Interkulturní management a Interkulturní marketing (Průcha, 2010).

Interkulturní disciplíny v oblasti mezinárodního obchodu a podnikání

Mezinárodní nebo **interkulturní management** je podle Pichaniče (2004, s.7) „*proces řízení nadnárodních společností, spočívající v propojení faktorů mezinárodně politických, kulturních a ekonomických do manažerské práce jako nutného předpokladu pro úspěšné vedení týmů spolupracovníků složených z různých národností.*“

Interkulturní marketing je teorie a výzkum chování spotřebitelů v zemích s různou kulturou. Objasňuje, jak je kupní síla ovlivňována nákupními zvyklostmi a tradicemi, které fungují v dané komunitě (Průcha, 2010). Bolten (2007) zdůrazňuje podstatu reagovat na zvláštnosti trhu v propagaci zboží, v komunikaci nebo v podobě přizpůsobování nabídky zboží pro daný trh.

1.2.2 Jazykové kompetence

Hlavní složkou efektivní interkulturní komunikace je jazyková vybavenost jednotlivce. Tu získává jedinec prostřednictvím školního vzdělávání, které má tím pádem na interkulturní komunikaci přímý dopad (Průcha, 2010). Pokud je ve školách na cizí jazyky kladen důraz, roste šance na kvalitní úroveň interkulturní komunikace. Ministerstvo školství a tělovýchovy (2019) se zabývá formulací hlavních směrů vzdělávací politiky ČR 2030+.

Díky vycestování do zahraničí při studiu prostřednictvím programu Erasmus+ se (odborných) jazykové dovednosti studentů, výrazně zlepšily, dokládá výzkum pro Dům zahraniční spolupráce (2018) nebo výzkum Evropská komise (2019b).

Z šetření Adult Education Survey 2016 vyplývá, že alespoň minimální znalost jakékoli cizí řeči má 79 % Čechů ve věku 18-69 let. To znamená, že čtyři z pěti Čechů se domluví cizím jazykem (ČSÚ, 2018). Dominuje angličtina, další dva nejpoužívanější cizí jazyky jsou němčina a ruština. Šetření probíhalo na základě dotazování jednotlivců, kteří odpovídali subjektivně, tj. neproběhlo žádné testování⁵.

1.2.3 Konkurenceschopnost účastníků zahraničních mobilit

Se zlepšením tzv. soft skills souhlasí více než 90 % respondentů výzkumu Evropské Komise (2019). Další studie provedená Diamond (2011) dokazuje, že díky získání soft skills a výše zmíněných interkulturních kompetencí na zahraničním pobytu se zvyšuje konkurenceschopnost účastníků zahraničních mobilit Erasmus+ na trhu práce. Ta se mj. projevuje kratší dobou přechodu absolventů do zaměstnání nebo rychlejším kariéřním postupem.

Podle studie Evropské Komise (2014) je jednomu ze tří účastníků Erasmus+ Praktické stáže nabídnuta pozice ve firmě, kde stáž probíhala. Míra nezaměstnanosti mladých lidí, kteří studovali nebo absolvovali praktickou stáž v zahraničí, je skoro o čtvrtinu menší než míra nezaměstnanosti jejich vrstevníků, kteří do zahraničí nevyjeli (v horizontu pěti let po absolvování studia). Účastníci Erasmus+ mají, dle výzkumu, po absolvování mobility často jasnější představy o profesním životě.

---

⁵ Problematikou plošného testování jazykových dovedností se zabývá např. instituce CERMAT. Ta byla pověřena vývojem reformované maturitní zkoušky, testováním a následným zpracováním dat. Trend volby maturitní zkoušky z cizího jazyka má rostoucí charakter (CERMAT, 2019).

1.3 Teoretická východiska problematiky zahraniční mobility

V závislosti na cíli práce je v rámci teoretické části nutné provést literární rešerši zdrojů, ze kterých bude následně sestaven dotazník pro kvantitativní šetření. V následujících kapitolách jsou na základě rešerše literatury rozpracována témata, kterých se dotazník týká, tj. překážky k výjezdu na Erasmus+ a problematika cizích jazyků.

1.3.1 Překážky k výjezdu na Erasmus+

Klíčovým zdrojem pro vlastní průzkum týkající se překážek k výjezdu na Erasmus+ byl:

- A) Výzkum: Barriers to International Student Mobility: Evidence From the Erasmus Program (Souto-Otero et al., 2013).
- B) Analýza dat Eurostudent IV: Internacionalizace vysokého školství: Zahraniční mobilita studentů v ČR z pohledu výzkumu Eurostudent IV (Šmídová, 2015).

Cílem obou výzkumů bylo zmapovat současnou situaci týkající se zahraničních mobilit, kdy jejich část byla zaměřena také na faktory, které negativně ovlivňují studenta při rozhodování o účasti na zahraniční mobilitě v rámci programu Erasmus+.

Mimo výše zmíněné klíčové zdroje se problematikou zabývá i Dům Zahraniční Spolupráce ve svém kvalitativním výzkumu (2018).

A) Barriers to International Student Mobility: Evidence From the Erasmus Program

Na otázky týkající se překážek výjezdu odpovídali vysokoškolští studenti (celkem 17 845) ze 7 zemí, mezi nimiž byla i Česká republika. Je to první výzkum v problematice zahraničních mobilit, který respondenty mimo klasických klasifikačních kategorií (věk, ročník, typ studia atd.) rozděluje do 3 skupin:

- **Studenti, kteří se účastnili** zahraniční mobility v rámci programu Erasmus+ (počet: 11 517)
- **Studenti, kteří zvažují účast** (počet: 4 974)
- **Studenti, kteří nezvažují účast** (počet: 1 354)

Toto rozdělení umožnilo rozlišit důležitost překážek k výjezdu u jednotlivých skupin a ukázalo kontrast názorů vyjíždějících a nevyjíždějících studentů, na jejichž bázi jsou stavěna doporučení pro další zaměření a postup při komunikaci, propagaci a stanovení budoucích cílů programu Erasmus+ (Souto-Otero et al., 2013).

V rámci tohoto výzkumu byly zkoumány faktory, které mohou negativně ovlivňovat studenta při rozhodování o účasti na zahraniční mobilitě. Současně byly rozděleny do následujících logických celků:

- **Povědomí/informovanost** (nedostatek informací o programu, potíže s nalezením vhodné instituce, pochyby o kvalitě vzdělání v zahraničí, pochyby o vzdělávacím systému).
- **Osobní důvody** (nedostatek znalostí cizího jazyka, plán studovat v zahraničí celé studium, rodina a vztahy, pracovní povinnosti).
- **Finanční překážky** (nízké stipendium).
- **Podmínky Erasmus+** (potíže s administrací, vysoká konkurence k získání stipendia, neschopnost vybrat si instituci, délka výjezdu, nedostatek služeb studentům v zahraničí).
- **Vysokoškolský systém** (nekompatibilita akademického roku na zahraniční univerzitě a domovské univerzitě, problémy s uznáváním studia na domovské univerzitě, neuznávání kreditů, nedostatek studijních programů v angličtině).
- **Další**

Respondenti označovali dané překážky k výjezdu na škále 1 (nevýznamná) až 5 (velmi významná).

B) Internacionalizace vysokého školství: Zahraniční mobilita studentů v ČR z pohledu výzkumu Eurostudent IV

Z dat mezinárodního výzkumu Eurostudent IV byla provedena kvantitativní analýza studentské vysokoškolské zahraniční mobility v České republice. Studie si klade za cíl zjistit, jaká jsou očekávání studentů ohledně mobility, rozpoznat na jedné straně jejich důvody k výjezdu a na druhé překážky k uskutečnění zahraniční mobility.

Odpovídalo 12 573 respondentů, kterými byli studenti zapsaní na českých vysokých školách v bakalářském, navazujícím magisterském i doktorském studiu, z různých spekter zaměření studia, a to v obou formách studia, tj. prezenční i dálková (Šmídová, 2015). Z analýzy dat plyne, že naprostá většina respondentů nemá zkušenost se zahraniční mobilitou.

V rámci této studie byly zkoumány faktory, které mohou negativně ovlivňovat studenta při rozhodování o účasti na zahraniční mobilitě. Současně byly rozděleny do následujících logických celků:

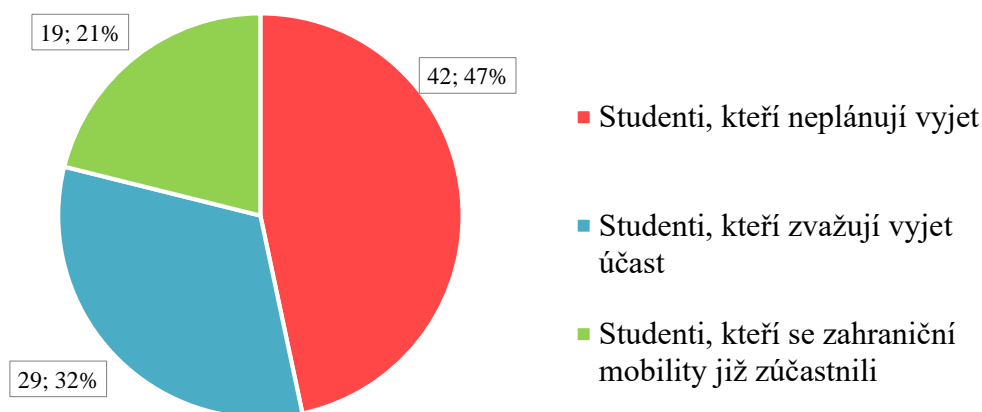
- **Překážky spojené s praktickými problémy s mobilitou a informacemi o ní** (Problémy s omezením vstupu do vybrané země; nehodí se do struktury mého studijního programu v ČR; malý přínos pro mé studium v ČR; problémy s ubytováním v hostitelské zemi; potíže při shánění informací)
- **Předpokládané negativní dopady na studium v ČR** (Problém s uznáním zahraničního studia v ČR; očekávané prodloužení studia)
- **Překážky navázané především na finanční náklady** (Ztráta možnosti vydělávat peníze; další očekávané finanční náklady)
- **Osobní překážky** (Nedostatek osobního odhodlání; odloučení od partnera, dětí, přátel; nedostatečná znalost cizího jazyka; ztráta sociálních výhod)

Respondenti hodnotili výše zmíněné překážky na škále odpovědí (1 – velká překážka až 5 – žádná překážka). Nebyla k dispozici možnost „Další“.

1.3.2 Problematika cizích jazyků

Nedostatečná znalost cizího jazyka nebo strach z komunikace v cizí řeči může být překážkou k účasti na zahraniční mobilitě (Souto-Otero et al., 2013; Šmídová, 2015). Pro studenty, kteří se Erasmu zúčastnili nebo účast zvažují, je naopak zlepšení cizího jazyka motivací k výjezdu.

Následující graf (Obrázek 2) prezentuje poměrové složení typů studentů, kteří ve zmíněné studii označili překážku „Nedostatečná znalost cizího jazyka“ jako velmi významnou nebo významnou překážku k výjezdu. Skoro polovina z nich byli právě studenti, kteří nezvažují účast na zahraniční mobilitě v rámci Erasmus+.

Obrázek 2 Překážka: Nedostatečná znalost cizího jazyka (Souto – Otero et al., 2013) upraveno autorem

Volba relevantních jazyků

I když nejrozšířenějším jazykem na světě je čínština, nevystihuje to její komunikační důležitost pro interkulturní komunikaci v Evropě. V mezinárodním kontextu je nejvyužitelnější angličtina (Průcha, 2010).

Podle kritéria důležitosti jazyka jsou seřazeny cizí jazyky podle toho, jak hojně se používají v mezinárodní komunikaci, v oblasti obchodu, vědy a dalších sférách jako je např. diplomacie nebo turismus. Jazyky s nejvyšším stupněm důležitosti se nazývají mezinárodní. Jazyky, jako nástroje komunikace, jsou v Evropě jiné než např. v Indii nebo Číně (Průcha, 2010). Na tato fakta byl při výběru relevantních jazyků pro účely kvantitativního šetření brán ohled.

Evropský průzkum Adult Education Survey⁶, v České republice vedený ČSÚ (2018), reportuje úspěšnost plnění cílů Evropské unie v oblasti vzdělávání dospělých (18–69 let). Jeho součástí je i šetření v oblasti znalosti cizích jazyků. Konkrétně jsou zkoumány úrovně těch jazyků, které dotazovaný ovládá.

⁶ Šetření AES je realizováno v členských státech EU na základě Nařízení Evropského parlamentu a Rady. Toto nařízení ukládá členským státům povinnost poskytovat v pětileté periodicitě srovnatelné údaje o vzdělávání dospělých. Díky tomu je možné v daných státech porovnat situaci týkající se dané problematiky.

Nabízí angličtinu, ruštinu, němčinu, francouzštinu, španělštinu, polštinu, italštinu a řečtinu. Dotazovanému bylo umožněno doplnit jazyk, který není uveden v nabídce.

V nabídce Jazykového centra Univerzity Pardubice je v současnosti 5 cizích jazyků, a to angličtina, němčina, ruština, španělština, francouzština (Univerzita Pardubice, 2020).

Dotazník ČSÚ (2016) a nabídka Jazykového centra UPa byli důležitým východiskem pro zpracování části dotazníku, kde je zjišťována jazyková vybavenost dotazovaného.

Společný evropský referenční rámec pro jazyky (CEFR)

Společný evropský referenční rámec poskytuje definice jazykových úrovní (zjednodušeně v tabulce 1). V celé Evropě slouží ke tvorbě sylabů výuky jazyků, směrnic pro koncipování obsahu studia, dále k vytváření učebnic nebo mj. podkladů pro jazykové zkoušky. Detailně a úplně popisuje znalosti nutné k efektivní komunikaci a také dovednosti, jež jsou potřeba k účinnému jednání na dané úrovni (Dziková, 2002).

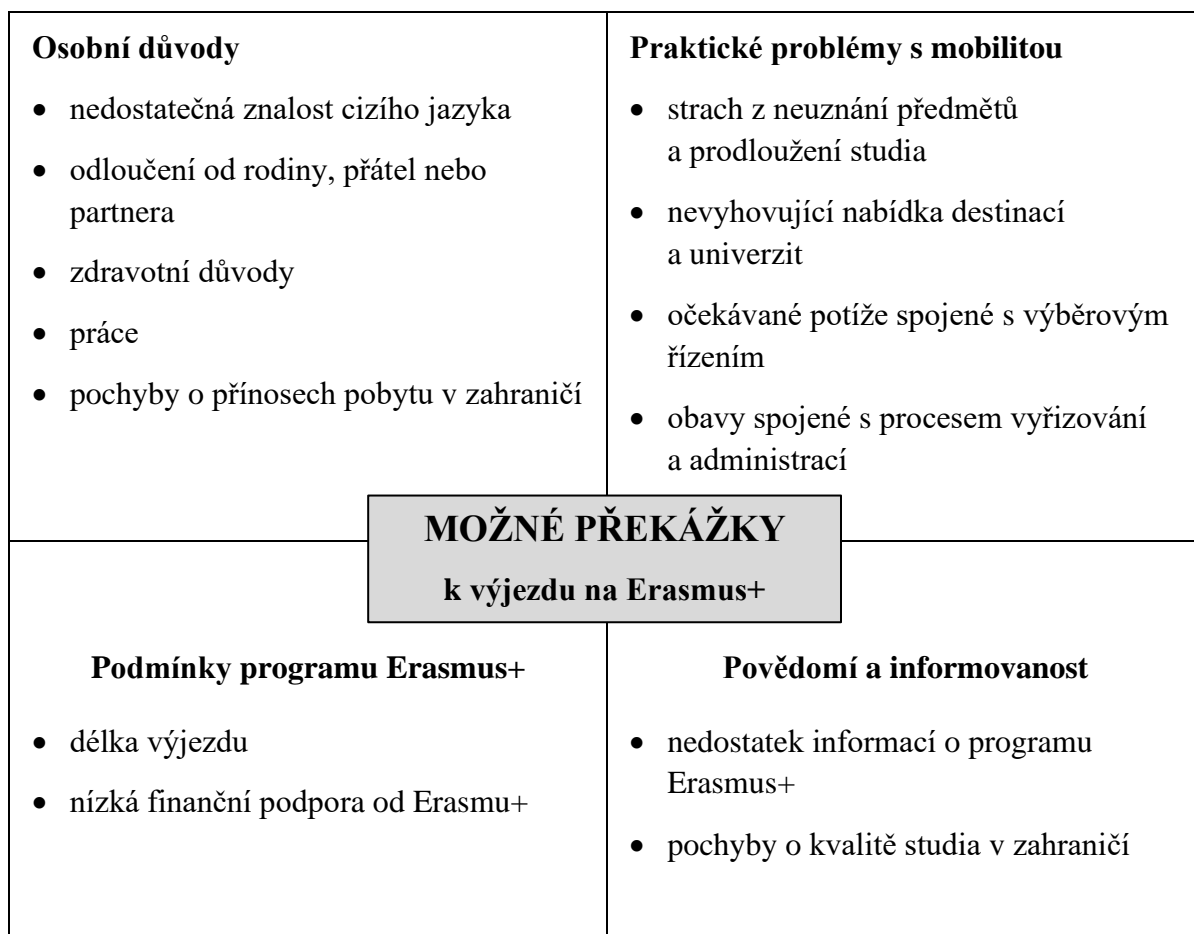
Tabulka 1 Úrovně znalostí jazyka (zjednodušeno)

Úroveň znalostí jazyka podle CEFR		stupeň
Minimální	Rozumí a umí používat pouze několik základních slov a frází.	A1
Základní	Rozumí nejrozšířenějším výrazům a může je používat v běžných každodenních situacích. Domluví se o základních věcech.	A2
Středně pokročilá	Rozumí běžně používanému jazyku, má schopnost psát jednodušší texty. Dovede popsat zážitky či události a poměrně plynule komunikovat.	B1, B2
Velmi pokročilá	Rozumí širokému spektru náročných textů, má schopnost jazyk flexibilně používat. Téměř úplně si jazyk osvojil/a.	C1, C2

Zdroj: Dziková (2002), ČSÚ (2018), upraveno autorem

Teoretický koncept pro realizaci vlastního průzkumu

Na základě provedení literární rešerše dostupných zdrojů a následnou syntézou teoretických poznatků bylo vytvořeno schéma možných překážek k výjezdu na Erasmus+ (Obrázek 3). To posloužilo k tvorbě dotazníku pro vlastní průzkum a v návaznosti na to k získání potřebných dat. Překážky jsou rozděleny do čtyř logických celků – osobní důvody, praktické problémy s mobilitou, podmínky programu Erasmus+ a povědomí a informovanost.

Obrázek 3 Schéma možných překážek k výjezdu na Erasmus+ (Souto-Otero et al., 2013; Šmídová, 2015), upraveno autorem

2 ANALÝZA SOUČASNÉHO STAVU ZAHRANIČNÍCH MOBILIT STUDENTŮ DFJP V RÁMCI PROGRAMU ERASMUS+

Analytická část práce je dělena na dva úseky. Prvně je analyzován současný stav zahraničních mobilit na DFJP. Jedná se o zmapování situace týkající se internacionalizace DFJP, jejíž součástí jsou zahraniční studijní pobyty a praktické stáže v rámci programu Erasmus+. Následně jsou vyhodnoceny výsledky vlastního průzkumu mezi studenty DFJP, které bylo zaměřeno na jejich názory ohledně možných překážek k výjezdu na Erasmus+. Na závěr jsou výstupy z analytické části shrnuty.

2.1 Internacionalizace na DFJP

Na následujících stránkách je objasněna reálná situace internacionalizace na DFJP. Jsou analyzovány strategické dokumenty, které slouží k podpoře internacionalizace na DFJP a je popsán současný stav zahraničních mobilit studentů.

2.1.1 Strategické dokumenty internacionalizace na DFJP

Důležitým zdrojem k této problematice je dokument Dlouhodobý strategický záměr DFJP (2019), kde je internacionalizace řešena jako jedna ze strategických priorit.

Nejaktuálnější dokument zabývající se internacionalizací na DFJP se nazývá Dlouhodobý záměr vzdělávací a vědecké, výzkumné, vývojové a inovační, umělecké a další tvůrčí činnosti DFJP pro rok 2019. Vychází z nadřazeného stejnojmenného dokumentu, který je platný pro celou Univerzitu Pardubice na období 2016-2020. Je zde věnována pozornost oblastem rozvoje, tzv. prioritám fakulty, které jsou v něm definovány. Mimo zajišťování kvality vzdělávání (priorita 1), podpory diversity a dostupnosti vzdělávání (priorita 2) je jasným cílem i internacionalizace (priorita 3).

Z dokumentu DFJP je evidentní snaha o zvýšení počtů studentských zahraničních mobilit v rámci programu Erasmus+ (a to jak příjezdy, tak výjezdy). Prioritou je také zvyšování jazykových kompetencí studentů jednak v anglickém jazyce, ale i v ostatních světových jazycích. Cílem je i podpořit zahraniční mobility akademiků a studentů doktorských studijních programů za účelem osobnostního rozvoje. Mezi další strategie patří zvyšování kvality dvojjazyčného informačního prostředí. DFJP také uvádí zájem na zlepšení integrace akademických pracovníků ze zahraničí a zahraničních studentů, kteří si pro svůj Erasmus+ pobyt vybrali právě tuto fakultu, do akademického života DFJP. Jako posledním cílem je

jednání o možné spolupráci se zahraničními univerzitami k získání Double Degree studijních programů (DFJP, 2019).

Jsou zde uvedeny také aktivity, kterými je možné se zmíněným cílům přiblížit a to například:

- začlenění předmětů v angličtině do studijních plánů připravovaných programů,
- aktivní podpora cizojazyčnosti,
- poskytování konzultací studentům při přípravě na studijní pobyt v zahraničí,
- získávání zpětné vazby od studentů účastnících se mobility a
- zapojování těch, kteří již absolvovali zahraniční mobilitu k jejich propagaci.

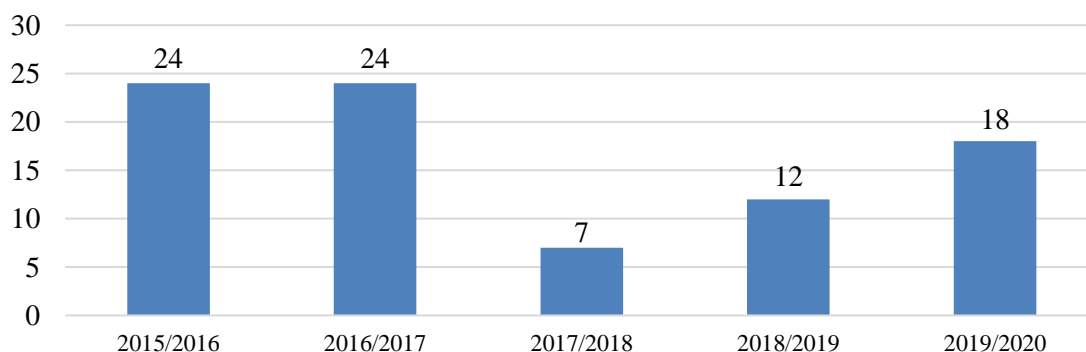
2.1.2 Analýza současného stavu zahraničních mobilit na DFJP

Zdrojem dat pro analýzu současného stavu zahraničních mobilit na DFJP jsou data poskytnutá od koordinátora programu Erasmus+ DFJP UPa Ing. Jiřího Paška. Díky těmto cenným informacím bylo možné detailně zanalyzovat situaci na DFJP.

Od září 2015 bylo na DFJP zaznamenáno 131 výjezdů do zahraničí za účelem studia (85) nebo zahraniční stáže (46). Ty jsou v následujících podkapitolách zanalyzovány.

Studijní pobyty Erasmus+

Od akademického roku 2015/2016 bylo doposud uskutečněno 85 studijních zahraničních mobilit. Následující graf (Obrázek 4) zobrazuje počty studijních pobytů v zahraničí od akademického roku 2015/2016 do akademického roku 2019/2020. Průměrně bylo uskutečněno 17 studijních pobytů za jeden akademický rok. V posledních třech letech je pozorován rostoucí trend.

Obrázek 4 Počet zahraničních mobilit – studijní pobyty (DFJP, 2020)

Nejvíce vyjížděli studenti oborů Dopravní management, marketing a logistika, Technologie řízení dopravy a Dopravní stavitelství.

Nejčastěji studují v zahraničí studenti navazujícího magisterského programu (48 výjezdů). Studenti bakalářského studia vyjeli doposud studovat do zahraničí 21krát. Na doktorských programech bylo uskutečněno 16 zahraničních mobilit.

Univerzita Pardubice disponuje vysokým počtem partnerských univerzit. Konkrétně na DFJP mají studenti možnost vyjet studovat do 22 zemí různé studijní obory na 46 partnerských univerzit (DFJP, 2020). Za posledních pět let bylo využito pouze 27 těchto partnerství.

Nejoblíbenější destinací studentů DFJP UPa je Finsko, kam celkem za pět let vyjelo 20 studentů. Do Portugalska se vypravilo 11 studentů. Univerzity v Řecku a Slovinsku přivítaly každá po sedmi studentech DFJP. Pět zahraničních studijních mobilit bylo uskutečněno jak do Chorvatska, tak do Itálie a Německa. Do Indie, Lotyšska a Rakouska vyjelo po čtyřech studentech. Tři studenti vycestovali za studiem jak do Bulharska, tak na Slovensko. Do Belgie se vydali dva studenti. Do zemí jako je Čína, Litva, Nizozemí, Polsko a Španělsko vyjel pouze jeden student.

Partnerskou univerzitou, kterou si studenti DFJP vybírali pro svůj zahraniční studijní pobyt, je Turku University of Applied Sciences (13 výjezdů). Dále oblíbenými univerzitami jsou například Universidade do Porto (8 výjezdů), University of Piraeus, Jyväskylä University of Applied Sciences (obě 7 výjezdů). Na další univerzity vyjelo za sledovanou dobu pět nebo méně studentů.

Zajímavé porovnání počtu přihlášek a počtu uskutečněných mobilit za čtyřleté období nabízí tabulka 2. Z dat je zřejmé, že poptávka po studijních pobytech převažuje nabídku pouze nepatrně. To může být způsobeno i tím, že se studenti sice přihlásí, ale mobility se pak nezúčastní. Průměrně jsou uskutečňovány mobility pro 75 % přihlášených.

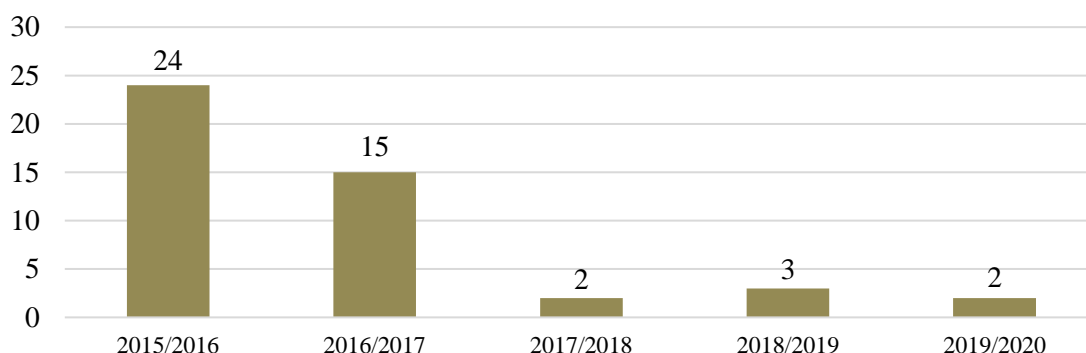
Tabulka 2 Zahraniční studijní pobyty: počet přihlášek vs. Počet uskutečněných mobilit

Akademický rok	počet přihlášek na Erasmus+	počet uskutečněných mobilit
2016/2017	30	24
2017/2018	11	7
2018/2019	18	12
2019/2020	20	18

Zdroj: DFJP (2020)

Praktické stáže Erasmus+

Od akademického roku 2015/2016 do 2019/2020 bylo realizováno celkem 46 zahraničních praktických stáží. V této oblasti se z rozpočtu Erasmus+ realizují dva typy stáží – krátkodobé (méně než 2 měsíce) a dlouhodobé (2 a více měsíců). V evidenci výjezdů chybí podrobná data o délce některých výjezdů. Následující graf (Obrázek 5) zobrazuje počty všech uskutečněných praktických stáží v zahraničí ve všech studijních programech, jak krátkodobých, tak dlouhodobých.

Obrázek 5 Počet zahraničních mobilit – praktické stáže (DFJP, 2020)

Nejčastější destinací bylo sousední Slovensko (12 výjezdů). Za ním je se sedmi výjezdy západní sousední země Německo. Do Velké Británie vyjelo za účelem praktické stáže pět studentů. Zbytek studentů vyjelo do zemí jako jsou Švédsko, Španělsko, Řecko, Rakousko, Norsko, Malta, Litva, Indie nebo Belgie. Praktické stáže pobíhaly buď na zahraničních partnerských univerzitách nebo ve firmách, jež byly z větší části v oboru studentů.

V následující tabulce 3 jsou porovnány počty přihlášek a počty uskutečněných mobilit za čtyřleté období. Stejně jako u studijních pobytů v rámci Erasmus+ i u praktických stáží Erasmus+ převyšuje počet přihlášek nad počty uskutečněných mobilit pouze nepatrně. V AR 2018/2019 bylo vyhověno všem studentům, kteří se na stáž přihlásili.

Tabulka 3 Praktické stáže Erasmus+: počet přihlášek vs. Počet uskutečněných mobilit

Akademický rok	počet přihlášek na praktickou stáž Erasmus+	počet uskutečněných mobilit
2016/2017	20	15
2017/2018	3	2
2018/2019	3	3
2019/2020	6	2

Zdroj: DFJP (2020)

2.2 Realizace vlastního průzkumu mezi studenty DFJP

Klíčovým zdrojem dat je vlastní průzkum realizovaný od 10. 3. 2020 do 23.3. 2020. Cílem průzkumu bylo zjistit názor současných studentů DFJP na možné překážky k výjezdu na Erasmus+.

K vyplnění dotazníku byli prostřednictvím studentského e-mailu osloveni všichni studenti prezenční formy studia na DFJP UPa od 2. ročníku bakalářského studia. E-mail byl rozeslán koordinátorem programu Erasmus+ DFJP UPa Ing. Jiří Paškem, a to konkrétně:

- 94 studentům v 2. ročníku bakalářského studia,
- 113 studentům v 3. ročníku bakalářského studia a
- 154 studentům navazujícího magisterského studia.

Celkový počet zaslanych pozvaneek k vyplnění dotazníku byl 361. Finální vzorek čítá celkem 68 odpovědí. Veškeré údaje byly zpracovány anonymně.

2.2.1 Koncepce a struktura dotazníku

Strukturovaný dotazník byl vytvořen přes platformu Google Forms. Sběr dat proběhl metodou CAWI (Computer Assisted Web Interviewing).

Otázky byly zpracované dle zásad tvorby otázek pro kvantitativní dotazníkové šetření. Dotazník obsahoval především uzavřené dichotomické otázky, tj. respondent mohl zvolit pouze jednu odpověď ze dvou možností a také výběrové otázky, tj. respondent mohl zvolit pouze jednu odpověď z nabízených alternativ. Odpovědět na ně bylo povinné. Pro zpřehlednění a zkrácení dotazníku byla dvakrát zvolena maticová forma, která umožňovala spojit opakující se otázky do jedné (respondent pak mohl zvolit pouze jednu odpověď ze čtyř v každém řádku). Součástí dotazníku byla i jedna výčtová otázka, tj. bylo možné zaškrtnout všechny platné možnosti. Polouzavřené otázky s vlastní variantou (nepovinné odpovědi) se objevily pouze dvakrát, a to v případě volby možnosti „Jiné“ (Reichel, 2009).

Časová náročnost vyplnění dotazníku byla cca 5 minut.

Dotazník byl rozdělen do 5 sekcí, které zahrnovaly otázky z těchto okruhů:

1. Informace o účasti na programu Erasmus+
2. Informace o studiu respondenta
3. Překážky k výjezdu na Erasmus+
4. Jazyková vybavenost respondenta
5. Profil respondenta

V první sekci na otázku „Účastnil/a jsi se již programu Erasmus+ na DFJP UPa?“ mohl respondent odpovědět dvěma způsoby – „Ano“ a „Ne“. Ti, kteří zvolili „Ano“ byli odkázáni na konec dotazníku, neboť průzkum byl zaměřen pouze na studenty, kteří na Erasmus+ ještě nevyjeli. Ti, co odpověděli „Ne“, pokračovali na druhou sekci.

Druhá sekce obsahovala otázky týkající se studia respondenta. Byl zjišťován jeho ročník a studijní program, dále katedra, která je garantem jeho oboru a také to, zda je respondent studentem v řádném ročníku.

Ve třetí sekci respondenti vyjadřovali svůj názor k tvrzením týkajících se možných překážek k výjezdu na Erasmus+, které vycházejí ze schématu vytvořeného základě literární rešerše (viz obrázek 3). Těchto 13 zkoumaných překážek bylo do dotazníku přetransformováno do tvrzení. Vyjádřit svůj názor mohli respondenti prostřednictvím hodnocení na Likertově škále (zcela souhlasím, spíše souhlasím, spíše nesouhlasím, zcela nesouhlasím). Byla zde také možnost zvolit jinou překážku a stručně ji popsat.

Čtvrtá sekce dotazníku byla zaměřena na jazykovou vybavenost studentů. Nejprve bylo respondentovi nabídnuto 5 cizích jazyků, u kterých mohl volit úroveň svých znalostí. Tyto úrovně vyplývaly z literární rešerše a byly seřazeny vzestupně: „žádná znalost“, „pasivní znalost (A1, A2)“, „komunikativní znalost (B1, B2)“, „velmi dobrá znalost (C1, C2)“. Pokud respondent ovládá jiný cizí jazyk, v následující otázce mohl vypsát jaký a na jaké úrovni.

Pátá sekce sloužila k vytvoření přehledu o profilu respondentů. Jednalo se o 3 klasifikační otázky.

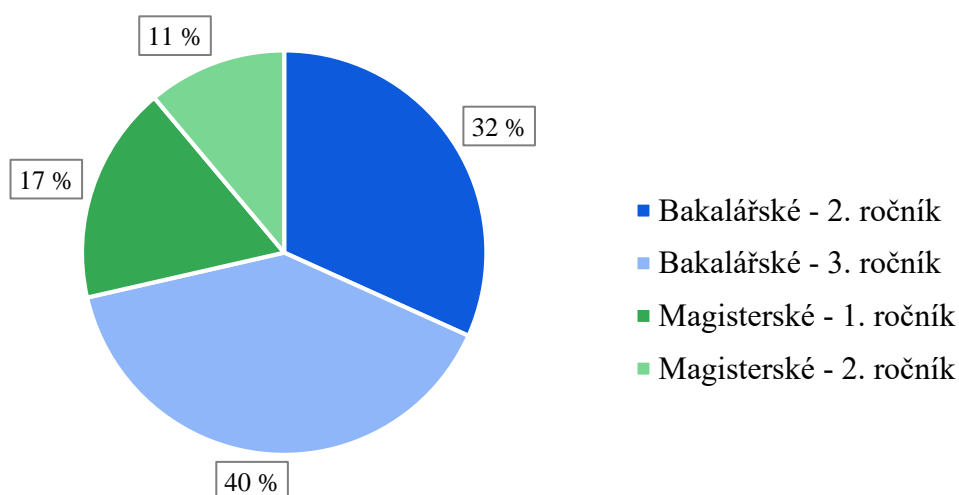
2.2.2 Vyhodnocení dotazníku

Následující část práce obsahuje vyhodnocení výstupů vlastního průzkumu mezi studenty DFJP. Nejprve je pozornost věnována detailnímu popisu profilu respondentů. Následně jsou analyzovány odpovědi týkající se jednotlivých překážek k výjezdu na Erasmus+ z pohledu respondentů. V konečné fázi je popsána jazyková vybavenost respondentů vyplývající z jejich subjektivního ohodnocení znalostí cizího jazyka.

Složení vzorku respondentů

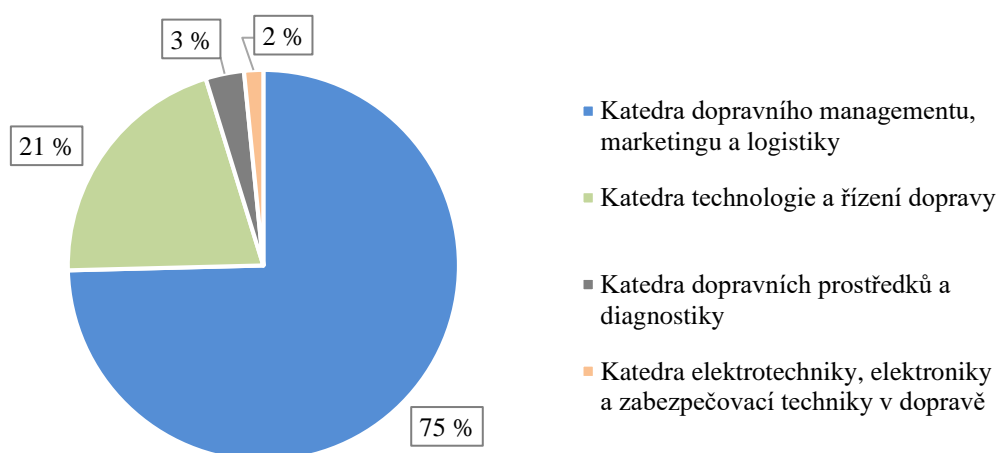
Na otázky popsané v podkapitole 2.2.1 odpovídalo 68 studentů DFJP, z toho 23 žen a 39 mužů. Jeden respondent zvolil možnost „nechci sdělovat pohlaví“.

Graf níže (Obrázek 6) znázorňuje složení vzorku respondentů dle jejich ročníku a studijního programu na DFJP. Téměř tři čtvrtiny respondentů (72 %) byli studenti bakalářského studijního programu. Takřka čtvrtinu (28 %) tvořili studenti navazujícího magisterského programu.

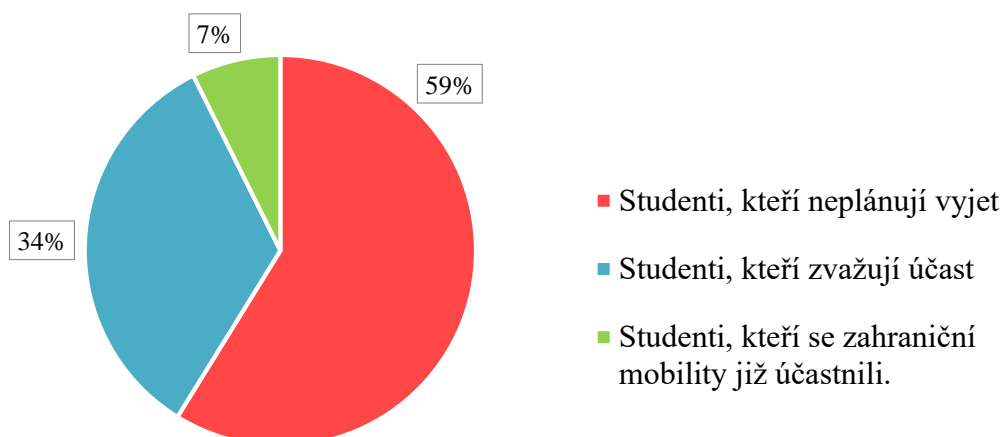
Obrázek 6 Složení vzorku respondentů dle ročníku a studijního programu (autor)

Další graf (Obrázek 7) zobrazuje složení vzorku respondentů dle kateder DFJP. Respondenti, kteří dotazník vyplnili, byli studenty čtyř kateder DFJP. Největší podíl zabírají studenti Katedry dopravního managementu, marketingu a logistiky (75 %). Druhou nejpočetnější skupinu (21 %) tvořili studenti Katedry technologie a řízení dopravy. Z Katedry dopravních prostředků a diagnostiky vyplnili dotazník tři procenta respondentů a z Katedry elektrotechniky, elektroniky a zabezpečovací techniky v dopravě pouze dvě procenta.

Obrázek 7 Složení vzorku respondentů dle kateder DFJP (autor)

Z grafu níže (Obrázek 8) vyplývá, že více než polovina respondentů (59 %) neplánuje vyjet za studiem do zahraničí v rámci programu Erasmus+. Studentů, kteří zvažují účast na zahraniční mobilitě je téměř dvakrát méně (34 %). Studenti, kteří se už zahraničního studijního pobytu účastnili tvoří pouze sedm procent z celkového počtu respondentů. Po důkladné analýze dat bylo zjištěno, že nejvíce zvažují vyjet studenti 3. ročníku bakalářského programu.

Obrázek 8 Rozdělení respondentů dle účasti na programu Erasmus+ (autor)

Analýza odpovědí z okruhu otázek týkajících se překážek k výjezdu na Erasmus+

Možné překážky k výjezdu na Erasmus+ jsou uvedené na další straně v tabulce 4. Jsou seřazeny sestupně podle toho, kolik procent dotazovaných studentů souhlasilo s uvedeným tvrzením. Pro zpřehlednění výstupů dotazníku byly odpovědi „zcela souhlasím“ a „spíše souhlasím“ sloučeny a hodnoty v tabulce 4 reprezentují souhlasné odpovědi. Hodnoty jsou relativní k celku a v tabulce reprezentují pouze odpovědi v kladném spektru k daným tvrzením.

Největší překážkou pro respondenty byl strach z neuznání předmětů a následné prodloužení studia. Konkrétně 86 % respondentů se bojí, že předměty, které absolvují na studijním pobytu Erasmus+ jim nebudou uznány a bude nutné prodloužit si studium. Pro více než polovinu respondentů (54 %) je překážkou nedostatečná znalost cizího jazyka a odloučení od rodiny, přátel nebo partnera. Pro téměř polovinu dotazovaných (48 %) je překážkou délka výjezdu. Vyjet do zahraničí na celý semestr je pro tuto část respondentů moc dlouhá doba. Stejná část dotazovaných studentů (48 %) považuje finanční podporu od programu Erasmus+ za nedostatečně vysokou. Méně než polovina (43 %) respondentů si není jistá kvalitou studia v zahraničí. Nevyhovující nabídka destinací a univerzit je překážkou pro 41 % dotazovaných. Více než jedna třetina respondentů (37 %) nemá dostatek informací o programu Erasmus+. Třetina dotazovaných studentů (35 %) nechce na Erasmus+ vyjet kvůli práci. Souhlas s tím, že pochybují o tom, zda jim pobyt v zahraničí něco přinese a také, že je těžké dostat se skrz výběrové řízení vyjádřilo 33 % respondentů. Nakonec, nejmenší překážkou k účasti na zahraniční mobilitě byly zdravotní důvody, a to pouze pro 11 % dotazovaných.

Mimo uvedených tvrzení týkající se překážek k výjezdu na Erasmus+ bylo dotazovaným také nabídnuto zvolit jinou překážku a krátce jí popsat. Zde bylo respondenty zmíněno: „*coronavirus*“ (dvakrát), „*pravděpodobné protáhnutí studia*“, „*absolutní nespolupráce*“, „*Chci se věnovat studiu.*“. Tyto odpovědi nejsou v tabulce 4 zaznamenány.

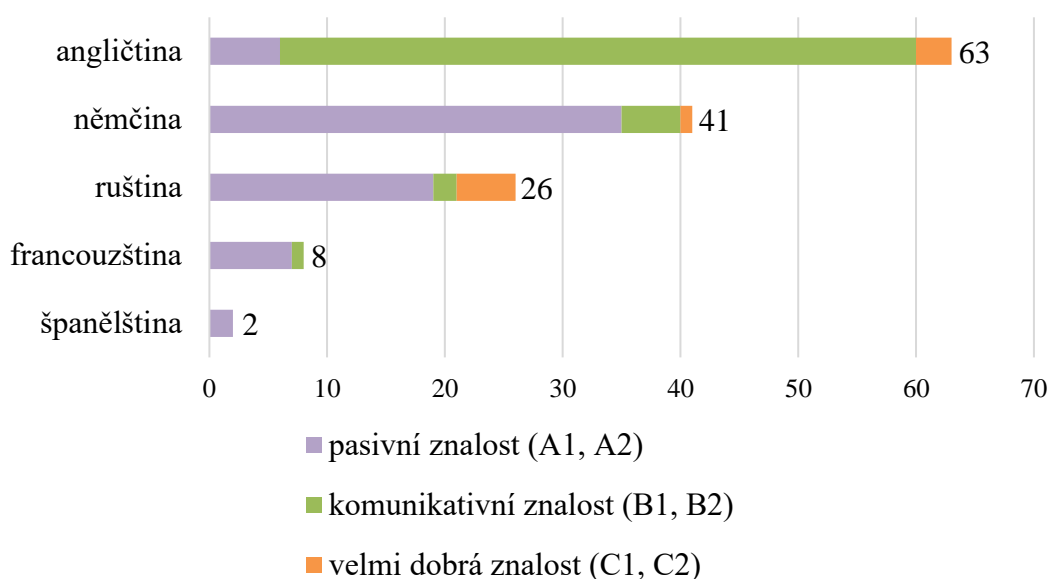
Tabulka 4 Překážky k výjezdu na Erasmus+ vnímané studenty DFJP

Překážka <i>Formulace v dotazníku</i>	Procentuální podíl respondentů, kteří vyjádřili souhlas s danou překážkou
Strach z neuznání předmětů a prodloužení studia <i>„Bojím se, že mi předměty nebudou uznány a budu prodlužovat studium.“</i>	86 %
Nedostatečná znalost cizího jazyka <i>„Neumím dostatečně cizí řeč.“</i>	54 %
Odloučení od rodiny, přátel nebo partnera <i>„Nechci odjet kvůli rodině, přátelům nebo vztahu.“</i>	54 %
Délka výjezdu <i>„Celý semestr je moc dlouhá doba.“</i>	48 %
Nízká finanční podpora od Erasmu+ <i>„Finanční podpora od Erasmu+ není dostatečně vysoká.“</i>	48 %
Pochyby o kvalitě studia v zahraničí <i>„Nejsem si jistý/jistá kvalitou studia v zahraničí.“</i>	44 %
Obavy spojené s procesem vyřizování a administrací <i>„Obávám se procesu vyřizování a administrace.“</i>	43 %
Nevyhovující nabídka destinací a univerzit <i>„Nabídka destinací a univerzit mi nevyhovuje.“</i>	41 %
Nedostatek informací o programu Erasmus+ <i>„Nemám dostatek informací o programu.“</i>	37 %
Práce <i>„Nechci odjet kvůli práci.“</i>	35 %
Pochyby o přínosech pobytu v zahraničí <i>„Pochybuji o tom, zda mi pobyt v zahraničí něco přinese.“</i>	33 %
Očekávané potíže spojené s výběrovým řízením <i>„Je těžké dostat se skrz výběrové řízení.“</i>	33 %
Zdravotní důvody <i>„Nemohu ze zdravotních důvodů.“</i>	11 %

zdroj: autor

Analýza odpovědí z okruhu otázek týkajících se jazykové vybavenosti respondentů

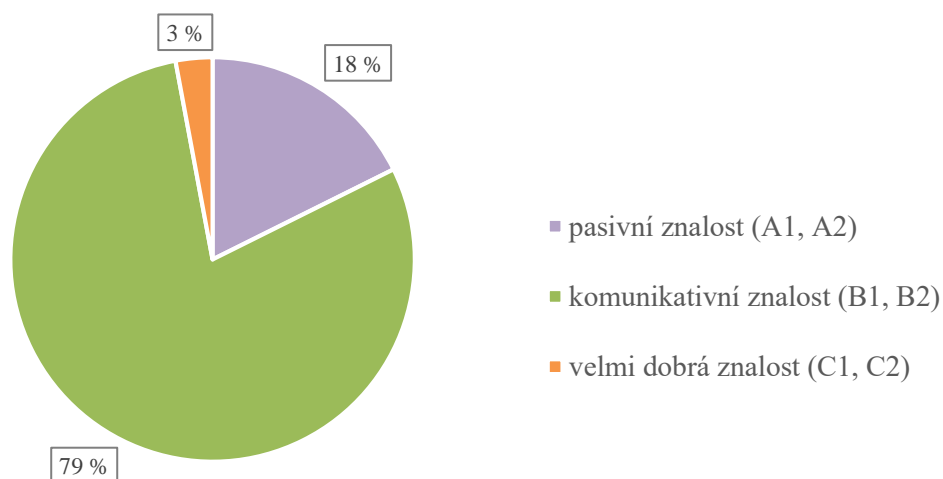
Svou jazykovou vybavenost hodnotili respondenti subjektivně dle jejich uvážení, tzn. neproběhlo žádné testování. Výsledky znázorňuje graf pod tímto odstavcem (Obrázek 9). Každý z dotazovaných uvedl, že ovládá minimálně jeden cizí jazyk, a to alespoň pasivně. Nejvíce rozšířeným jazykem mezi studenty DFJP je angličtina. Tu ovládá na minimálně komunikativní úrovni 57 respondentů (tj. 95 %). Druhým nejrozšířenějším jazykem je němčina, jež má největší podíl v pasivní znalosti. Třetí místo pak obsadila ruština, která se vyznačuje největším podílem ve velmi dobré znalosti jazyka.

Obrázek 9 Jazyková vybavenost respondentů (autor)

Na výzvu „*Pokud ovládáš jiný cizí jazyk, napiš který a na jaké úrovni.*“ odpověděli čtyři respondenti. Jako další jazyky vyjmenovali norštinu, ukrajinštinu a slovenštinu. Mezi odpověďmi se objevila i čeština, z čehož je patrné, že mezi respondenty jsou i tací, jejichž rodným jazykem čeština není.

Následující graf (Obrázek 10) znázorňuje jazykovou vybavenost právě těch respondentů, kteří souhlasili s tvrzením „Neumím dostatečně cizí řeč“ (54 % ze všech respondentů). Paradoxně 82 % z nich hodnotí svou angličtinu jako komunikativní (B1, B2) nebo velmi dobrou (C1, C2).

Obrázek 10 Úroveň angličtiny těch respondentů, kteří souhlasili s tvrzením „Neumím dostatečně cizí řeč.“ (autor)

2.3 Shrnutí poznatků získaných realizací vlastního průzkumu

Z dokumentu DFJP jasně plyne snaha o zvýšení internacionalizace akademického prostředí. Jedním z hlavních cílů je umožnit více studentům vyjet na zahraniční studijní pobyty na partnerské univerzity, podporovat dvojjazyčnost na fakultě nebo podpora studia jiných cizích jazyků než pouze angličtiny.

Data týkající se již uskutečněných zahraničních mobilit nabízí pohled na reálnou situaci. Kontaktů partnerských univerzit nebylo plně využito. Pouze na polovině partnerských zahraničních univerzit studoval za posledních pět let alespoň jeden student DFJP. Studijních pobytů za poslední tři roky sice přibývalo, ale stále je možnost uskutečnit jich několikanásobně více. Jediné teoretické omezení počtu vyslaných studentů dle Erasmus+ koordinátora na DFJP Ing. Jiřího Paška je, že na každou partnerskou univerzitu je možné vyslat průměrně maximálně 2 studenty. Nejvíce v zahraničí studovali studenti bakalářského programu. Destinací s největším počtem uskutečněných mobilit je Finsko, po něm Portugalsko a Německo.

Menší počty realizovaných mobilit lze pozorovat u krátkodobých a dlouhodobých výjezdů za účelem praktické stáže v zahraničí. Ty probíhaly z větší části na partnerských univerzitách, ale také ve firmách, které byly většinou v oboru.

Cílem vlastního průzkumu bylo zjistit názory a postoje studentů DFJP k možným překážkám k výjezdu na Erasmus+. Pouze třetina oslovených studentů zvažuje výjezd v rámci studia. Nejvíce souhlasných odpovědí získalo tvrzení „Bojím se, že mi předměty nebudou uznány a budu prodlužovat studium.“. Okolo poloviny respondentů považuje za překážku také nedostatečnou znalost cizího jazyka nebo odloučení od rodiny, přátel nebo partnera. Každý čtvrtý dotazovaný student má pochyby o kvalitě studia v zahraničí, obává se procesu vyřizování a administrace, nevyhovuje mu nabídka destinací a univerzit, nebo pociťuje nedostatečnou informovanost o programu Erasmus+.

Co se týká jazykových kompetencí, všichni respondenti uvedli alespoň pasivní znalost angličtiny. Většina dotazovaných studentů ji ovládá na komunikativní úrovni. Dále ovládanými jazyky jsou němčina, za ní ruština, francouzština a nakonec španělština. Zajímavým zjištěním bylo, že ruština má největší zastoupení studentů, kteří ji ovládají na velmi dobré úrovni. Z odpovědí také plyne, že je málo studentů, kteří umí alespoň komunikativně jiným cizím jazykem než anglicky. Dotazovaní studenti, kteří jako překážku uvedli nedostatečnou znalost jazyka svoji jazykovou vybavenost vzápětí paradoxně ohodnotili až překvapivě dobře – většina z nich tvrdila, že angličtinu ovládá na komunikativní úrovni.

Překážky, které respondenti ohodnotili jako ty největší, jsou podnětem k vypracování návrhů opatření, jež povedou k eliminaci faktorů, které mají negativní vliv při rozhodování studentů DFJP, zda se zahraniční mobility zúčastní. Návrhy na zlepšení založené na výše zmíněných výstupech vlastního průzkumu jsou rozpracovány v třetí části této bakalářské práce.

3 NÁVRH OPATŘENÍ K ELIMINACI FAKTORŮ MAJÍCÍCH NEGATIVNÍ VLIV PŘI ROZHODOVÁNÍ STUDENTŮ DFJP K ÚČASTI NA ZAHRANIČNÍ MOBILITĚ

V této kapitole jsou zpracovány návrhy opatření, které mají za cíl situaci ohledně zahraničních mobilit na DFJP zlepšit. Jejich tvorbě předcházela proces výběru překážek, na které budou dané návrhy aplikovány. Dle koordinátora programu Erasmus+ na DFJP Ing. Jiřího Paška bylo žádoucí se při tvorbě návrhů zaměřit na ty kategorie, jež tvoří kumulativně 80 % z celkového počtu odpovědí na otázky týkající se překážek k výjezdu na Erasmus+ (viz příloha A). Z celkem třinácti překážek po aplikování tohoto pravidla zbylo devět. V druhé fázi procesu bylo po konzultaci s vedoucím práce vybráno celkem sedm překážek. Při respektování tohoto pravidla byly ale z výběru vyřazeny dvě překážky, jež nelze řešit na operativní úrovni. Jednalo se o délku výjezdu na mobilitu a výše finanční podpory. Tyto skutečnosti jsou dané podmínkami programu Erasmus+. Cílem této kapitoly bylo zaměřit se na nedostatky, které lze eliminovat především prostřednictvím vhodných marketingových aktivit.

Zařazeny byly následující překážky: Strach z neuznání předmětů a prodloužení studia; Nedostatečná znalost cizího jazyka; Odloučení od rodiny, přátel nebo partnera; Pochyby o kvalitě studia v zahraničí; Obavy spojené s procesem vyřizování a administrací; Nevyhovující nabídka destinací a univerzit a Nedostatek informací o programu Erasmus+.

Konkrétně na tyto oblasti jsou aplikovány návrhy, jejichž prostřednictvím by mělo dojít k eliminaci faktorů, které mají negativní vliv při rozhodování studentů DFJP o účasti na zahraniční mobilitě. Tabulka 5 na další straně nabízí přehledné seřazení překážek k výjezdu na zahraniční mobilitu v kombinaci s návrhem na jejich zlepšení. Na následujících stranách jsou návrhy detailně popsány.

Tabulka 5 Vybrané překážky k účasti na zahraniční mobilitě a návrhy na zlepšení

PŘEKÁŽKA	NÁVRH NA ZLEPŠENÍ
Strach z neuznání předmětů a prodloužení studia	<ul style="list-style-type: none"> • Jednotný postup pro uznávání předmětů • Apel na akademiky, aby absolvované předměty uznávali, pokud existuje shoda
Nedostatečná znalost cizího jazyka	<ul style="list-style-type: none"> • Důraz na komunikaci ve výuce cizího jazyka • Možnost volby odborných předmětů v angličtině (např. společně s přijíždějícími studenty nebo s akademiky z cizích zemí)
Odloučení od rodiny, přátel nebo partnera	<ul style="list-style-type: none"> • Marketingová komunikace zaměřená na příležitost osobnostního rozvoje (v případě praktických stáží i odborný rozvoj) • Angažovanost pedagogů propagovat Erasmus+, např. univerzitu, za kterou jsou zodpovědní
Pochyby o kvalitě studia v zahraničí	<ul style="list-style-type: none"> • Sdílené příběhy a fotografie na sociálních sítích DFJP, příběhy formou blogu na webových stránkách DFJP v záložce Studium v zahraničí a také na intranetu • Medailonky těch, co už na Erasmus+ vyjeli (good practice) • Využití univerzitního zpravodaje
Obavy spojené s procesem vyřizování a administrací	<ul style="list-style-type: none"> • Propagace konzultací s Erasmus+ koordinátorem • Vytvoření jednoduchého schématu/spotu vyřizování „step by step“
Nevyhovující nabídka destinací a univerzit	<ul style="list-style-type: none"> • Přehlednější uspořádání partnerských univerzit na intranetu • Interaktivní mapa partnerských univerzit
Nedostatek informací o programu Erasmus+	<ul style="list-style-type: none"> • Vytvoření „C“ předmětu “ERASMUS+ introduction”, který si budou moci zapsat studenti, kteří zvažují vyjet na Erasmus+

Zdroj: autor

3.1 Strach z neuznání předmětů a prodloužení studia

Mnoho studentů vidí jako největší překážku nedostatečné uznávání předmětů ze studijního pobytu a nechtějí odjet kvůli následnému prodloužení studia. Studenti jsou průběžně informováni studijními referentkami, že akademici budou vyvíjet snahu a předměty absolvované v zahraničí uznávat za ty povinné ve studijním plánu studenta. I přes to se ale tvrzení „*Bojím se, že mi předměty nebudou uznány a budu prodlužovat studium.*“ setkala s velkým souhlasem.

Strach z neuznání předmětů by vyřešil jednotný postup pro uznávání předmětů, např. formou seznamu předmětů na partnerských univerzitách, které jsou na zahraniční univerzitě podobné těm na DFJP a je tak velká šance, že by byli studentovi uznány a on nemusel studium prodlužovat. Pokud existuje alespoň minimální shoda v předmětu, který student v zahraničí úspěšně absolvoval, měl by mu být uznán. Mělo by být také zohledněno, že studijní pobyt Erasmus+ není dovolená, ale studenti opravdu zvolené kurzy navštěvují, jen mohou mít jinou formu než na DFJP.

3.2 Nedostatečná znalost cizího jazyka

Na DFJP musí student po dobu studia bakalářského programu splnit minimální úroveň B1+ v anglickém jazyce. Z výstupů průzkumu ale plyne, že i když student ovládá angličtinu na komunikativní úrovni, cizí jazyk jako překážka u něj přetrvává (viz tabulka 4 a obrázek 11). Proto je nutné dbát větší důraz na komunikaci v kurzech cizího jazyka, neboť někteří studenti mohou sice perfektně ovládat gramatiku, ale mají strach konverzovat.

Dalším návrhem je možnost volby předmětů v angličtině společně s Erasmus+ studenty. O možnosti zapsat předmět v angličtině jako „B“ nebo „C“ předmět s odpovídajícím kreditovým ohodnocením by měli být studenti informováni na svůj studentský e-mail nebo i prostřednictvím sociálních sítí. Interakce mezi Erasmus+ studenty a domácími studenty na půdě univerzity v rámci výuky probíhá pouze minimálně. Společná výuka zvýší mezinárodní atmosféru mezi studenty a zahraniční studenti mohou inspirovat domácí studenty k výjezdu.

3.3 Odloučení od rodiny, přátel nebo partnera

Pro více než polovinu dotazovaných studentů je nepředstavitelné odjet od svých blízkých. V propagaci programu Erasmus+ na fakultě je tedy nutné se zaměřit propagaci na příležitost osobního rozvoje, jež absolvování zahraniční mobility umožňuje právě díky tomu, že se student osamostatní. Přínosy Erasmus+ byly vysvětleny již v teoretické části této práce. V případě praktických stáží se nabízí propagovat odborný růst nebo možnost získat dnes velmi ceněnou zahraniční pracovní zkušenost v oboru. To je možné realizovat pomocí plakátů, příspěvků na sociálních sítích DFJP nebo osobních doporučení pedagogů DFJP. Z několika studií vyplývá, že propagace programu Erasmus+ je nejúčinnější právě přes osobní doporučení (Dům zahraniční spolupráce, 2018).

Pedagog, který má spolupráci se zahraniční univerzitou na starosti, by měl být zdrojem informací pro studenty o možnostech studia na dané univerzitě a aktivně tak konat. Často se účastnil jednání nebo spolupráce s pedagogy na partnerské univerzitě a může tak studentům říci nejvíce praktických informací. Pokud pedagog absolvoval nějakou zahraniční stáž, je žádoucí, aby o tom studentům poreferoval, předal možné kontakty a zdůraznil, že může být oporou, pokud by student měl zájem na zahraniční praktickou stáž vyjet. Tyto konzultace mohou být například součástí nového předmětu Erasmus+ introduction (viz oddíl 3.7)

3.4 Pochyby o kvalitě studia v zahraničí

Předchozí návrh, tj. angažovanost pedagogů propagovat zahraniční výjezdy a informovat studenty o kvalitách partnerské univerzity, částečně vyřeší i to, že studenti nebudou tolik o kvalitě studia v zahraničí pochybovat.

Další cestou, jak snížit tento na rozhodování negativně působící faktor může být sdílení příběhů podtrhující přínosy a kvalitu studia na zahraniční univerzitě právě těch studentů, kteří za studiem nebo stáží vycestovali. Byly by publikovány například na sociálních sítích DFJP (Facebook, Instagram) nebo na webových stránkách DFJP. Studenti, kteří vyjeli studovat do zahraničí, by přidávali fotky nebo stories s hashtagy jako např. #dfjp_erasmus+, #dopravaknaerasmu+ apod. Fotky studentů z Erasmus+ by po jeho souhlasu mohly být sdíleny i na sociálních sítích DFJP. Příspěvky by se následně daly využít i do univerzitního zpravodaje. Zajímavou alternativou by mohly být i video medailonky studentů DFJP, kteří se Erasmus+ zúčastnili. Ty by opět na sociálních sítích názorně ukázaly, že překážky k výjezdu lze překonat a pak stručně shrnuly přínosy vycestování a přiblížily, jak to na zahraniční univerzitě chodí a zmenšily by pochybnosti o kvalitě studia v zahraničí. Díky formě komunikace na sociálních

sítích je možné se dostat blíže ke studentům, kteří výjezd zvažují a dodat jim tak odvalu a potřebné informace o studiu v zahraničí.

3.5 Obavy spojené s procesem vyřizování a administrací

Je důležité, aby studenti DFJP, kteří zvažují na Erasmus+ vyjet, využívali konzultační hodiny Erasmus+ koordinátora, a věděli, že se na něho v otázkách ohledně studijních výjezdů nebo výjezdů na praktické stáže mohou obrátit. Navázat kontakt a předat potřebné informace lze na fakultních Erasmus+ days, jež se konají dvakrát za akademický rok.

Potřebné kroky procesu vyřizování lze shrnout do jednoduchého schématu nebo video spotu „step by step“, což by přispělo k větší informovanosti o tom, co vše je potřeba vyřídit pro výběrové řízení a před odjezdem na Erasmus+. Poutavě zpracované jednoduché schéma nebo video spot s důležitými kontakty na Erasmus+ koordinátory a hlavně s informacemi o tom, jak postupovat (např. potřebné dokumenty, deadline atd.) by bylo možné publikovat na webových stránkách fakulty a na studentském intranetu. Samozřejmě nesmí chybět sdílení na sociálních sítích DFJP nebo promítání na obrazovkách na chodbách DFJP. Je žádoucí, aby tvorba tohoto schématu byla ve spolupráci se studenty, kteří již proces vyřizování absolvovali, neboť právě oni dokážou situaci popsat z pohledu účastníka. Následně, po předání těchto informací na zmíněných informačních kanálech, by právě vyřizování a administrace jako překážka k výjezdu na Erasmus+ ztratilo na významu.

3.6 Nevyhovující nabídka destinací a univerzit

Je otázkou, do jaké míry je nabídka destinací a zahraničních univerzit nevyhovující a do jaké míry studenti o této nabídce neví. Univerzita Pardubice disponuje 46 partnerskými univerzitami ve 22 zemích. (Univerzita Pardubice, 2020).

Je vhodné tuto oblast podchytit logičtějším uspořádáním partnerských univerzit na intranetu. Tam je nyní k zobrazení seznam všech zemí a univerzit, se kterými má UPa smlouvu a hledání těch, kam je možné vyjet přes DFJP může být obtížné. Styl seznamu na webových stránkách fakulty je jednoduchý a pro studenty DFJP přehledný. Pokud by ale studenti hledali informace o Erasmu+ spíše na intranetu než na webových stránkách, může zmíněný seznam všech partnerských univerzit UPa působit zmatečně.

Zajímavým řešením by byla např. interaktivní mapa partnerských univerzit DFJP. To lze realizovat např. pomocí Google maps nebo Mapy.cz. U každé partnerské univerzity by se nacházel její název a po rozkliknutí také popisek se stručnými informacemi, jako např.:

- informace o univerzitě (obory pro které je vhodná, vyučované předměty...)
- výše Erasmus+ grantu pro danou zemi
- stručné informace o městě (zajímavosti v okolí, možnosti k cestování...)
- kontaktní osoba na DFJP z řad vyučujících
- kontakt na studenta, který zde absolvoval zahraniční mobilitu (s jeho souhlasem)

3.7 Nedostatek informací o programu Erasmus+

Z průzkumu mezi studenty DFJP plyne, že nedostatek informací o programu Erasmus+ pociťují více studenti, kteří zvažují na Erasmus+ vyjet.

Vytvoření volitelného „C“ předmětu „Erasmus+ introduction“ by bylo vhodným řešením vedoucím ke ztraktivnější výjezdů do zahraničí za účelem studia nebo stáží a zvýšení informovanosti studentů o programu Erasmus+. Zároveň by probíhaly i možné konzultační hodiny (Evropský parlament, 2010). Náplní tohoto volitelného předmětu by mohly být různé konzultace ohledně přihlášky, administrace okolo výjezdu, diskuze s bývalými účastníky studijních pobytů nebo praktických stáží z DFJP, prezentace partnerských univerzit. Nechybělo by ani představení studentské organizace ESN, zabývající se organizováním akcí pro Erasmus+ studenty na Univerzitě Pardubice a zajišťující buddy systém, jehož jsou někteří studenti z DFJP členem. Právě studenti, kteří jsou členem ESN by měli být osloveni ke spolupráci a ve svých činnostech v rámci činnosti ESN podporováni. Jsou obrovským zdrojem cenných informací z praxe, neboť se stýkají s místními Erasmus+ studenty a mohou tak přinést do konceptu předmětu „Erasmus+ introduction“ nové nápady a podněty.

Předmět, jehož vytvoření je navrhováno jako nástroj ke zvýšení informovanosti studentů Evropským Parlamentem (2010), tedy obsahuje balíček všech nástrojů nutných k eliminaci překážek zmíněných v tabulce 5. Studenty by k zapsání motivovala zvědavost a možné získání kreditu, který by za splnění získali. Navrhované kreditové ohodnocení je až 2 ECTS kredity, což je porovnatelné např. s „C“ předměty z Katedry Tělovýchovy a sportu. Vytvoření takového předmětu jako forma propagace je nezvyklé, ale v této oblasti se nabízí.

ZÁVĚR

Zahranční mobilita studentů je důležitou součástí internacionalizace vysokého školství a jedním z trendů 21. století. Jedná se o veřejně-politický nástroj, který rozšiřuje studentům obzory. Studenti díky účasti na zahraniční mobilitě získají mnoho cenných zkušeností a vytvoří v sobě soubor interkulturních kompetencí. To je odliší na pracovním trhu od konkurence svých kolegů, kteří do zahraničí v průběhu svého studia nevyjeli. Snahou institucí terciárního vzdělání je, aby studium nebo stáž v zahraničí mohlo absolvovat co nejvíce studentů. Bakalářská práce byla rozdělena do třech hlavních kapitol.

První kapitola obsahovala teoretické vymezení problematiky zahraniční mobility provedené na základě rešerše literatury, zaměřené na internacionalizaci v terciárním vzdělávání a na její mise a cíle, jež jsou uvedeny ve strategických dokumentech evropských institucí. Kapitola pojednávala o Evropském prostoru pro vysokoškolské vzdělávání, jehož je Česká republika od roku 1999 členem. Tato kapitola zahrnovala také informace o úspěšném evropském programu v oblasti vzdělávání Erasmus+, přes který mohou studenti vyjíždět na své studijní pobyty nebo stáže do zahraničí. Pozitivní budoucnost přislíbil tomuto programu i Evropský parlament, neboť rozhodl o zdvojnásobení rozpočtu na další programové období. V neposlední řadě byly popsány přínosy zahraničních mobilit a jejich význam na osobnostní rozvoj. V závěru první kapitoly byla provedena rešerše dvou studií zabývajících se problematikou překážek k výjezdu na zahraniční studijní pobyt nebo stáž. Výstupy rešerše vytvořily důležitá východiska pro vlastní průzkum.

Druhá kapitola obsahovala analýzu současného stavu zahraničních mobilit na Dopravní fakultě Jana Pernera Univerzity Pardubice. Z analyzovaných dokumentů jasně plyne snaha o zvýšení internacionalizace akademického prostředí. Jedním z hlavních cílů je také umožnit více studentům vyjet na zahraniční studijní pobyty na partnerské univerzity. Z analýzy interních dat vyplynulo, že zahraničních mobilit se uskutečnilo málo a je zde prostor realizovat jich několikanásobně více. V rámci této části práce proběhlo vyhodnocení vlastního průzkumu mezi studenty Dopravní fakulty Jana Pernera ohledně možných vnímaných překážek k výjezdu na Erasmus+. Z něho plyne, že studenti jsou spíše skeptičtější, co se týká překážek k výjezdu na zahraniční mobilitu a že pouze třetina jich výjezd zvažuje.

Poslední, třetí kapitola, byla zaměřena na návrhy opatření založené na výstupech vlastního průzkumu. Ty obsahovaly například marketingovou komunikaci, jako nástroj, jak dostat informace ke studentům. Součástí jsou i prostředky mající za cíl sjednotit proces uznávání předmětů nebo podpořit dvojjazyčnost na fakultě. Tyto nástroje by vyřešily praktické

problémy s mobilitou, jež studenti vnímají jako velkou překážku k výjezdu na Erasmus+. Jsou také cestou ke zvýšení povědomí a informovanosti o programu, které vede ke konečnému navýšení počtu studentů DFJP studujících na zahraničních partnerských univerzitách.

Bakalářská práce si kladla za cíl teoreticky vymezit problematiku zahraničních mobilit a následně analyzovat současný stav zahraničních mobilit studentů Dopravní fakulty Jana Pernera v rámci programu Erasmus+. Na základě výstupů z provedené analýzy byla navržena opatření vedoucí k eliminaci faktorů majících negativní vliv při rozhodování studentů Dopravní fakulty Jana Pernera k účasti na zahraniční mobilitě.

POUŽITÁ LITERATURA

- ALTBACH, Philip et al., 2004. Globalisation and the University Myths and Realities in an Unequal World. *Tertiary Education and Management* [online]. 10(1) [cit. 2020-02-26]. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/44836805_Globalisation_and_the_University_Myths_and_Realities_in_an_Unequal_World
- BLUMENTHAL, Peggy et al., 1996. *Academic Mobility in a Changing World*. London: Jessica Kingsley Publishers. ISBN 978-18-530-2545-7
- BOLTEN, Jürgen, 2007. *Interkulturelle Kompetenz*. Erfurt: Druckerei Sömmerda GmbH. ISBN 978-3-937967-07-3
- BROOKS, Rachel et al., 2012. International education and the employability of UK students. *British Educational Research Journal* [online]. 38(2), pp.281–298 [cit. 2020-02-02]. DOI: 10.1080/01411926.2010.544710. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/233526106_International_education_and_the_employability_of_UK_students
- BURKE, Peter, 2009. *Společnost a vědění: Od Guttenberga k Diderotovi*. Praha: Karolinum. ISBN 978-07-456-2485-3
- CERMAT, 2019. *Výsledky maturitní zkoušky v roce 2018 a její vývoj od roku 2011* [online]. [cit. 2020-02-26]. Dostupné z: https://data.ceremat.cz/files/files/Zaverecne_zpravy/Zaverecna_zprava_CZVV_MZ2018.pdf
- ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, 2016. *Šetření o vzdělávání dospělých 2016 – Dotazník* [online]. [cit. 2020-02-26]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/76208655/23005318d.pdf/d9d885a4-b50f-4845-a00a-3420f92ab246?version=1.0>
- ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, 2018. *Vzdělávání dospělých v České republice: Výstupy z šetření Adult Education Survey 2016*. [cit. 2020-02-26]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/76208655/23005318.pdf/9fe2d063-88e8-4205-b643-eac62bb481af?version=1.6>
- DALY, Herman, 1999. Globalisation versus internationalisation. *Ecological Economics*, 31(1), pp.31-37. [online]. [cit. 2020-02-26]. Dostupné z: [https://doi.org/10.1016/S0921-8009\(99\)00087-7](https://doi.org/10.1016/S0921-8009(99)00087-7)
- DE WIT, Hans, 2010. *Internationalization of higher education in Europe and its assessment, trends and issues*. Den Haag: Nederlands – Vlaamse Accreditatieorganisatie. [online]. [cit. 2020-02-26]. Dostupné z: http://www.obiret-iesalc.udg.mx/sites/default/files/adjuntos/internationalisation_of_higher_education_in_europe_de_wit.pdf
- DE WIT, Hans, 2011. *Internationalization Misconceptions. International Higher Education*. [online]. [cit. 2020-02-26]. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/313417442_Internationalization_Misconceptions

- DEARDORFF, Darla K., 2004. Internationalization: In Search of Intercultural Competence. *International Educator* [online]. 8(2), 13–15. [cit. 2020-02-26]. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/286143304_Internationalization_In_search_of_inter_cultural_competence
- DEARDORFF, Darla K., 2016. Identification and Assessment of Intercultural Competence as a Student Outcome of Internationalization. *Journal of Studies in International Education* [online]., 10(3), 241-266 [cit. 2020-02-26]. ISSN 1028-3153. Dostupné z: <http://journals.sagepub.com/doi/10.1177/1028315306287002>
- DFJP, 2019. Dlouhodobý záměr DFJP. *Univerzita Pardubice* [online]. [cit. 2020-02-26]. Dostupné z: https://dfjp.upce.cz/sites/default/files/public/lema3593/aktualizacedlouhodobehozamerudfjp2019_132292.pdf
- DFJP, 2020. *Interní data od koordinátora programu Erasmus+*. Pardubice: DFJP
- DIAMOND, Abigail, 2011. Global graduates into global leaders. *National centre for Universities and Business* [online]. [cit. 2020-02-26] Dostupné z: http://www.ncub.co.uk/index.php?option=com_docman&view=download&category_slug=publications&alias=42-global-graduates-into-global-leaders&Itemid=2728
- DŮM ZAHRANIČNÍ SPOLUPRÁCE, 2018. *Dopad programu Erasmus+ na jednotlivce: Zpráva z výzkumu* [online]. [cit. 2020-02-26]. Dostupné z: https://www.dzs.cz/file/7120/Erasmus_FG_zprava.pdf
- DZIKOVÁ, Hana, 2002. *Společný evropský referenční rámec pro jazyky: jak se učíme jazykům, jak je vyučujeme a jak v jazycích hodnotíme*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. ISBN 80-244-0404-4.
- EHEA, 2009. *Communiqué of the Conference of European Ministers Responsible for Higher Education* [online]. [cit. 2020-02-26]. Dostupné z: http://www.ehea.info/media.ehea.info/file/2009_Leuven_Louvain-la-Neuve/06/1/Leuven_Louvain-la-Neuve_Communique_April_2009_595061.pdf
- EUROSTUDENT VI, 2018. *Social and Economic Conditions of Student Life in Europe: Eurostudent VI 2016-2018*. Beilefeld: W. Bertelsmann Verlag GmbH & CO. KG. ISBN 978-3-7639-5913-6.
- EVROPSKÁ KOMISE, 2010. *EVROPA 2020: Strategie pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění* [online]. [cit. 2019-12-26]. Dostupné z: https://www.vlada.cz/assets/evropske-zalezitosti/evropske-politiky/strategie-evropa-2020/Evropa_2020_cz_Sdeleni_EK.pdf
- EVROPSKÁ KOMISE, 2014. *Tisková zpráva* [online]. [cit. 2020-02-26]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/api/files/document/print/cs/ip_14_1025/IP_14_1025_CS.pdf
- EVROPSKÁ KOMISE, 2018. *Erasmus+ annual report 2018* [online]. [cit. 2019-12-26]. Dostupné z: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/7985705e-41b7-11ea-9099-01aa75ed71a1/language-en>

EVROPSKÁ KOMISE, 2019a. *Erasmus+: příručka k programu 2020* [online]. [cit. 2020-02-26]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/resources/documents/erasmus-programme-guide-2020_cs

EVROPSKÁ KOMISE, 2019b. *Erasmus+ higher education impact study: Final report – Study*. Luxembourg: Publications Office of the European Union. ISBN 978-92-76-03961-7

EVROPSKÝ PARLAMENT A RADA EU, 2013. *Nářízení Evropského parlamentu a Rady EU č. 1288/2013 ze dne 11. prosince 2013* [online]. [cit. 2019-12-26]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2013:347:0050:0073:EN:PDF>

EVROPSKÝ PARLAMENT, 2010. *Improving the participation in the erasmus programme* [online]. [cit. 2020-02-26]. Dostupné z: https://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2009_2014/documents/cult/dv/esstudyerasmus/esstudyerasmusen.pdf

EVROPSKÝ PARLAMENT, 2011. *Boloňský proces: Hodnocení a výhledy* [online]. [cit. 2019-12-26]. Dostupné z: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/note/join/2011/460031/IPOL-CULT_NT\(2011\)460031\(SUM01\)_CS.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/note/join/2011/460031/IPOL-CULT_NT(2011)460031(SUM01)_CS.pdf)

EVROPSKÝ PARLAMENT, 2019. *Souhrnný rozpočet Evropské unie na rozpočtový rok 2020* [online]. [cit. 2019-12-26]. Dostupné z: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2019-0071_CS.html#top

KNIGHT, Jane, 1997. A shared vision? Stakeholders' perspectives on the internationalization of higher education in Canada. *Journal of Studies in International Education*, 1(1), 27-44. [online]. [cit. 2019-12-26]. Dostupné z: <https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/102831539700100105>

KNIGHT, Jane, 2004. Internationalization Remodeled: Definition, Approaches, and Rationales. *Journal of Studies in International Education* [online]. [cit. 2019-12-26]. Dostupné z: <http://www.theglobalclass.org/uploads/2/1/5/0/21504478/rationale.pdf>

KNIGHT, Jane, 2011. Five myths about internationalization. *International Higher Education*, 62(Winter), 14–15. [online]. [cit. 2019-12-26]. Dostupné z: <http://ecahe.eu/w/images/d/d5/Knight - Five myths about Internationalization - IHE no 62 Winter 2011.pdf>

LUSTIG, Myron W., 2005. Toward a well-functioning intercultural nation. *Western Journal of Communication*, 69, 377-379. ISSN 1057-0314

MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ, 2017. Centrální databáze kompetencí. *Ministerstvo práce a sociálních věcí* [online]. [cit. 2019-12-26]. Dostupné z: <http://kompetence.nsp.cz/vysledekHledani.aspx?q=interkulturn%c3%ad>

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY, 1999. *Boloňská deklarace: Společné prohlášení ministrů školství evropských států* [online]. [cit. 2019-12-26]. Dostupné z: http://www.msmt.cz/uploads/odbor_30/Jakub/bologna/Bolonska_deklarace_1999_CZ.pdf

- MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY, 2010. *ET 2020: strategický rámec evropské spolupráce ve vzdělávání a odborné přípravě*. 1. vyd. Praha: MŠMT: Odbor pro záležitosti EU. ISBN 978-80-254-6941-5
- MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY, 2019. *Hlavní směry vzdělávací politiky ČR 2030+* [online]. [cit. 2019-12-26]. Dostupné z: www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/strategie-2030
- NOVÝ, Ivan a Sylvia SCHROLL-MACHL, 2005. *Spolupráce přes hranice kultur*. Vyd. 1. Praha: Management Press. ISBN 807-26-1121-6
- NOVÝ, Ivan a Sylvia SCHROLL-MACHL, 2007. *Interkulturní komunikace v řízení a podnikání: česko-německá*. Praha: Management Press. ISBN 978-80-7261-158-4
- PICHANIČ, Mikuláš, 2004. *Mezinárodní management a globalizace*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck. ISBN 807179886X.
- PRŮCHA, Jan, 2006. *Multikulturní výchova (nejen) pro učitele*. Praha: Triton. ISBN 80-7254-866-2
- PRŮCHA, Jan, 2010. *Interkulturní komunikace*. Praha: Grada. ISBN 9788024730691
- QIANG, Zha, 2003. Internationalization of Higher Education: Towards a Conceptual Framework. *Policy Futures in Education*, 1(2), pp.248–270. [online]. [cit. 2019-12-26]. Dostupné z: <https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.2304/pfie.2003.1.2.5>
- RADA EVROPSKÉ UNIE, 1987. *Council decision of 15 June 1987 adopting the ERASMUS (87/327/EEC)* [online]. [cit. 2019-12-26]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:31987D0327&from=CS>
- REICHEL, Jiří, 2009. *Kapitoly metodologie sociálních výzkumů*. 1. vydání. Praha: GradaPublishing. ISBN 978-80-247-3006-6.
- SCOTT, Peter, 2000. Globalisation and Higher Education: Challenges for the 21st Century. *Journal of Studies in International Education*, 4(1), pp.3-10. [online]. [cit. 2019-12-26]. Dostupné z: <https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/102831530000400102>
- SHIN, Jung Cheol et al., 2011. The Past, Present, and Future of University Rankings. *University Rankings*. pp. 1–16. [online]. [cit. 2019-12-26]. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/227257729_The_Past_Present_and_Future_of_University_Rankings
- SCHOORMAN, Dilys, 2000. What really do we mean by 'internationalization?'. *Contemporary Education*. 71(4), pp. 5-11. [online]. [cit. 2019-12-26]. Dostupné z: <https://search.proquest.com/openview/b9c41b901df3b25639a3dbdb6fbc1b73/1?pq-origsite=gscholar&cbl=41688>
- SOUTO-OTERO, Manuel et al., 2013. Barriers to International Student Mobility. *Educational Researcher*. 42(2), 70-77. ISSN 0013-189X [online] [cit. 2020-02-27]. Dostupné z: <http://journals.sagepub.com/doi/10.3102/0013189X12466696>

- ŠMÍDOVÁ, Michaela, 2015. Internacionalizace vysokého školství: Zahraniční mobilita studentů v ČR z pohledu výzkumu Eurostudent IV. *Orbis Scholae*, 9(1), 29–54. ISSN 2336-3177 [online] [cit. 2020-02-27]. Dostupné z: <https://www.cceol.com/search/article-detail?id=300065>
- ŠTRACH, Pavel, 2009. *Mezinárodní management*. Praha: Grada Publishing. ISBN 978-80-247-2987-9
- ŠVEJDA et al., 2010. *Dlouhodobý záměr vzdělávací a vědecké, výzkumné, vývojové a inovační, umělecké a další tvůrčí činnosti VŠERS, o.p.s. na období 2011–2015*. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií. ISBN 978-80-86708-96-6.
- UNIVERZITA PARDUBICE, 2020. Předměty jazykového centra. *Univerzita Pardubice* [online]. [cit. 2020-02-26]. Dostupné z: <https://jc.upce.cz/jc/studujte/predmety.html>
- VARGHESE, N. V. 2008. *Globalization of Higher Education and Cross-Border Student Mobility*. [online]. [cit. 2020-02-26]. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/44839105_Globalization_of_Higher_Education_and_Cross-Border_Student_Mobility
- VETEŠKA, Jaroslav a Michaela TEURECKIOVÁ, 2008. *Kompetence ve vzdělávání*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-1770-8
- VOLKMANN, Laurenz a Klaus STIERSTORFER a Wolfgang GEHRING, 2002. *Interkulturelle Kompetenz*. Tübingen: Gunter Narr Verlag. ISBN 978-38-23-3498-60
- ZADRAŽILOVÁ, Dana, 2007. *Mezinárodní management*. Vyd. 2. Praha: Oeconomica. ISBN 9788024512433.

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1	Úrovně znalostí jazyka	27
Tabulka 2	Zahraniční studijní pobyty: počet přihlášek vs. počet uskutečněných mobilit.....	31
Tabulka 3	Praktické stáže Erasmus+: počet přihlášek vs. počet uskutečněných mobilit	32
Tabulka 4	Překážky k výjezdu na Erasmus+ vnímané studenty DFJP.....	38
Tabulka 5	Vybrané překážky k účasti na zahraniční mobilitě a návrhy na zlepšení.....	44

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1	Obecný logický model aplikovaný na internacionalizaci ve vzdělávání	12
Obrázek 2	Překážka: Nedostatečná znalost cizího jazyka	26
Obrázek 3	Schéma možných překážek k výjezdu na Erasmus+	28
Obrázek 4	Počet zahraničních mobilit – studijní pobyty	30
Obrázek 5	Počet zahraničních mobilit – praktické stáže	32
Obrázek 6	Složení vzorku respondentů dle ročníku a studijního programu	35
Obrázek 7	Složení vzorku respondentů dle kateder DFJP	36
Obrázek 8	Rozdělení respondentů dle účasti na programu Erasmus+	36
Obrázek 9	Jazyková vybavenost respondentů	39
Obrázek 10	Úroveň angličtiny těch respondentů, kteří souhlasili s tvrzením „neumím dostatečně cizí řeč.“	40

SEZNAM ZKRATEK

AES	Adult Education Survey
CAWI	Computer Assisted Web Interviewing
CEFR	Common European Framework of Reference
ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
DFJP	Dopravní fakulta Jana Pernera
EHEA	European Higher Education Area (Evropský prostor vysokoškolského vzdělávání)
ESN	Erasmus student network
EU	Evropská Unie
KA	Klíčová akce
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
UPa	Univerzita Pardubice

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha A Tabulka sloužící ke tvorbě návrhů opatření k eliminaci faktorů majících negativní vliv při rozhodování studentů DFJP k účasti na zahraniční mobilitě

Příloha A Tabulka sloužící ke tvorbě návrhů opatření k eliminaci faktorů majících negativní vliv při rozhodování studentů DFJP k účasti na zahraniční mobilitě

	Překážka <i>Formulace v dotazníku</i>	počet respondentů, kteří vyjádřili souhlas s danou překážkou (resp. celkem: 63)	Procentuální podíl respondentů, kteří vyjádřili souhlas s danou překážkou	Podíl na celkovém počtu odpovědí	Kumulativní součet
1	Strach z neuznání předmětů a prodloužení studia <i>„Bojím se, že mi předměty nebudou uznány a budu prodlužovat studium.“</i>	54	86 %	15,12 %	15,12 %
2	Nedostatečná znalost cizího jazyka <i>„Neumím dostatečně cizí řeč.“</i>	34	54 %	9,53 %	24,65 %
3	Odloučení od rodiny, přátel nebo partnera <i>„Nechci odjet kvůli rodině, přátelům nebo vztahu.“</i>	34	54 %	9,53 %	34,18 %
4	Délka výjezdu <i>„Celý semestr je moc dlouhá doba.“</i>	30	48 %	8,47 %	42,65 %
5	Nízká finanční podpora od Erasmu+ <i>„Finanční podpora od Erasmu+ není dostatečně vysoká.“</i>	30	48 %	8,47 %	51,12 %
6	Pochyby o kvalitě studia v zahraničí <i>„Nejsem si jistý/jistá kvalitou studia v zahraničí.“</i>	28	44 %	7,76 %	58,89 %
7	Obavy spojené s procesem vyřizování a administrací <i>„Obávám se procesu vyřizování a administrace.“</i>	27	43 %	7,59 %	66,47 %
8	Nevyhovující nabídka destinací a univerzit <i>„Nabídka destinací a univerzit mi nevyhovuje.“</i>	26	41 %	7,23 %	73,71 %
9	Nedostatek informací o programu Erasmus+ <i>„Nemám dostatek informací o programu.“</i>	23	37 %	6,53 %	80,24 %
10	Práce <i>„Nechci odjet kvůli práci.“</i>	22	35 %	6,18 %	86,41 %
11	Pochyby o přínosech pobytu v zahraničí <i>„Pochybuji o tom, zda mi pobyt v zahraničí něco přinese.“</i>	21	33 %	5,82 %	92,24 %
12	Očekávané potíže spojené s výběrovým řízením <i>„Je těžké dostat se skrz výběrové řízení.“</i>	21	33 %	5,82 %	98,06 %
13	Zdravotní důvody <i>„Nemohu ze zdravotních důvodů.“</i>	7	11 %	1,94 %	100,00 %
	celkem	357		100,00 %	

vysvětlivky:

zařazeno do výběru překážek ke tvorbě návrhů

nezařazeno do výběru překážek ke tvorbě návrhů

Zdroj: Autor